Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

КІиранди 19 октябрь № 84 (2293) 1958 шу

Мах 20 кеп.

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

СССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Жа дебийташи тхаи дулхи даккхар совгІадаккхараи толамаш дахарах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо Киргизски ССР жа леладеча дикагІча 440 сага СССР орденаши медалаши еннай.

Ленина орден еннай 21 сага. Къахьегама ЦІеча Байракха — 94, «Сийлен Знак» яхар — 142, «За трудовую доблесть» яха медаль — 93, «За трудовые отличие» яха медаль — 90 сага.

Жа дебадеш а тхаи дулхи доаккхаш а паччахьалкхенна дІалуш а тІехдаьнна толамаш дахарах а шоай балха юкъе Іилманна карагІдаьннараши дикагІа йола опыти юкъейоалаярахи Социалистически Къахьегама Турпала ЦІи тиллай н.н. К. Абдраимовхи, Р. Абдылдаваxи, К. Алибековахи, Е. Базаровахи, Т. Исмаиловахи, Б. Кокобаевахи, А. Мурзакматовахи, Б. Мусуралиевахи, Т. Полотовахи.

Партен XXI-ча съезда сийна

Халкъий доттагІал—Советски Союз низ болаш хилара йохаргйоаца лард я

Халкъашта юкъерча доттагІалах, халкъий барт цаІ хиларах латт Советски социалистически паччахьалкхен низий лоархІамегІа йола лард, вай мехка коммунизм котъярг хиларах дог тийша лоаттабеча къовсаман а цу хьакъехьа вай керда толамаш доахарт хилара а тешам.

СССР-ча халкъий доттагІал—из да вай мехкарча халкъаша коммунистически тІишлонна тІехьа вІаший вошал долаш леладу тІулакхаш, цар шоайла ду социалистически новкъостал. Халкъашта юкъерча доттагІала лард я пролетариатан диктатура, из доттагІал хьа а хиннад, цунах боккха низ а хиннаб вай парте ленински къамий политика хадданза нийса кхоачашъеш хилар бахьане.

1917 шера Октябре болхлой классо, къегІа болча ахархошца цхьоагІо а йолаш, Коммунистически партен хьалхленца пролетариатан диктатура оттайир, дерригача къамий цхьатарра нийса бокъонаш а хулийташ. Эрсий болхлой классаца цхьана советски Іаьдал даккхара тІехьа майра къовсам лоаттабаьб нохчех, гІалгІаех, казакех болча къеча наха. Шовзткъа шу хьалха Грозне 100 дийнахьа Іалаьмате бирса тІом лаьттаб советски Іаьдал бахьане, хІаьта цу тІем тІа моастагІа виззаь эшавеш вай мехкара халкъаш кот а даьлар. Из котало яьлар вай республикерча дерригача къамех болча болхлоша, къахьегамхоша цхьана, барте къовсам лоаттабарах. Нохчий а гІалгІай а къамаша шоай са ца кходеш, майра лоаттабаьча къовсаман тешаш а царна хьалхле лелаераш а хилар Серго Орджоникидзе, С. М. Киров, Къилбаседерча Кавказе революционни балха хьалхле лелаяь кхыбараш.

Мишта чІоагІделар халкъий доттагІал? Из доттагІал чІоагІделар хьалхарча хана тІехьадисаь хинна къамаш боахаманна а культуранна а хьалхадахарца, цар политически сакхетам айбарца, социалистически гІирсаш хьалдарна уж юкъеозарца, къамашта паччахьалкхен автономи яларца, промышленность йилларца, юрта боахам тоабарца. Уж дерриг революционни балхаш чакхдийлар хадданза йоакхо а еш, Коммунистически партес лелаяьча хьалхленах. Цу дукхача балхашта юкъе лоархІамера дакъа дІалаьцар культурни революци яро, болхлой классан а интеллигенцен а къамий кадраш кийчъяро. Халкъашта юкъера доттагІал чІоагІделар цар массане а цхьана социализм хьалъяра тІехьа лоаттабаьча къовсаме.

Советски паччахьалкхе, халкъашта юкъера доттагІал чІоагІдарна къаьстта а боккхача лоархІаме хилар ССКП XX съезда решени, хІана аьлча цу съездо гуча а даьхар, тоа а дир культ личности хинначa юкъа ленински къамий политика телхаеш дувлийта дукха доаккхий гІалаташ. Юхаметтаоттайир нохчий, гІалгІай, гІалмакхой, боалкхарой, къоаршой халкъий къаман автономи. Партес динза дарг мел доаца балхаш чакхдаьхар цар экономика а культура а юхаметтаоттаярна. Из дика гуртда вайна воай республикерча тІулакхашка хьажача а. 1960 шера кхаччалца оттаьча боахаман планах хьал а ергья, болх бе а йоалургья дукха промышленностен предприятеш, шерра дегІайоагІартья химен промышленность, тІишлонашта эша оатхалаш арахецара производство. НонагІо айлургба юрта боахам. Шерра хьалду культуран гІирсаш.

Вай республике бокъонца кхоачашъяьй культуран революци. Нохчий а гІалгІай а шоай йоазув да, болх беш я 356 школа, 11 техникум, 5 институт, 5 эзар хьехархо, 250 сагал тІех Іилман болхлой, 396 библиотека, 279 клубаш, 178 киноустановка. Арадувлаш 32 газет да эрсий, нохчий, гІалгІай меттала. Издательствос хІара шера кепа техе арахец 150 тІех тайп-тайпара книжкаш. ХІаьта революци хилалехьа хІанзарча нохч-гІалгІачене болх беш 5 школа мара яцар. Толам болаш дегІаух нохч-гІалгІай литература, искусство, хІанз болх беш ба говзаме писателаш, поэташ, артисташ.

Коммунистически партес вІашагІ а делла, хьакхедаь халкъашта юкъера доттагІал вай паччахьалкхен низ болашагІ йола лард я, цо хьахьокх Советски паччахьалкхен Іаьдал эшалургдоацаши кхы дукхагІ чІоагІлуши хилар. Из хьокхаме а бакъ а хилар. Даьхен сийлахь тІом лаьттача шерашка. ТІем тІа а къахьегамца а советски адамаша даьхача толамаша дерригача дунен исторен лоархІаме йола котало яьккхар вай мехкана.

Халкъашта юкъера доттагІал чІоагІдарна эггара доккхагІа дола дакъа дІалоац эрсий халкъо, цо вежарий новкъостал лоаттаду кхыча дерригача халкъашта керда вахар дилларна, цар боахам а культура а тоадарна.

Халкъашта юкъерча доттагІалла хьакъехьарча пропагандан а социалистически интернационализман а даькъе пайда эца беза халкъаш вІашкаозаш, уж гаргадуташ мел йолча торонех, кхыча къамах долча халкъаца доттагІал, вошал дарна де мел эшар Іалашде деза, хІаьта къамашта юкъерча доттагІалла новкъарло еш, духьала долаш мел долчунца къахетам боацаш къовсам лоаттабанза баргбац, хІана аьлча Коммунистически партес даиман вайна хьехам бу къамий доттагІал фийла лорадара а цунна духьале хург мел йолчунца къовсам лоаттабара а хьакъехьа.

Къамий политикан ленински принципашта мутІахьа йолча Коммунистически партес бІарга са санна лораду, ма хулла чІоагІду вай мехкарча халкъашта юкъера доттагІал. Партес хоадамболлаш тох миччa тайпара а из доттагІал мелде гІортарна. СССР-а халкъашта юкъерча доттагІала оамале советски адамашта кхетам баларах партес даиман ший лоархІамегІа дола декхар лаьрхІа а лаьрхІад, хІанз а лоархІ, хІаьта из партен организацен хІара коммунистен хьалхарча аргІан декхар да а да.

Советски мехкара халкъаш вошал дола дезал хиларна, уж коммунизм хьалъяра тІехьа лоаттабеча къовсаме кхы а керда толамаш даха кийча хиларна тешал ду XXI съезд гулъяра хьакъехьа ССКП ЦК Пленумо яь йола решени цхьоагІа цар хьаллацаро, цу съезда сийна Іалаьмате доккхий социалистически декхараш тІаийца, уж кхоачашдеш хиларо.

ССКП XXI съезда сийна кхайкаяьча социалистически яхье советски халкъаша кхы цІаькха а хьахьокхаргда котъювлаш хьайоагІача марксизман-ленинизман байракханна шоаш тешшаме мутІахьа хилар.

Кходаьд ялх миллиони 406 эзари сом ахча

Вай республикерча нефтеперерaботчикашта юкъе XXI съезда сийна шерра яьржача социалистически яхье доккха къахьегама толамаш даьхад Грознерча нефтемаслозавода болхлошеи специалисташеи.

13-ча октябре предприятен коллективо ханал хьалха кхоачашъяьй 11 бетта керттера продукт яккхара программа. Партен XXI съезда сийна тІаийца социалистически декхараш кхоачаш а деш, укх шера планал совгІа даьккхача моторни даьттан массехк эшелон еннай болхлоша мехкарча юрта боахама.

Цхьаккха а технологи ремонт еш вола болхлои вац шоай сменни задани кхоачаш ца еш, хІаьта Басинеи Летковскаяси кулгалдеча установкай коллективаша хІара дийнахьа 120—150 процент кхоачашъю шоай заданеш.

Дукха да заводе балха юкъедихьа керда хІамаш а. Укх шера 30-нел совгІа новаторийи рационализаторийи предложенеш юкъейихьай производстванна. Оборудованен мощность тІа а тохаш дуккха а дукхагІа лохъяьй цара, электроэнерги, пар, реагенташ йоаяра нормаш.

Завода коллективо дІабахача 9 бетта планах йоагІачул совгІа 17,8 процент гаргга лакхъяьй къахьегама овсарал, продукцега дІабода мах лохбарах ялх миллиони 406 эзари сом ахча кходаьд, дуккхача маьха бедал кхояьй.

Даьха толамаш чІоагІ а деш, нефтемаслозаводa коллективо дош деннад, Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дузача денга керттера продукташ яхара шера йола программа кхоачашъе, аьнна.

ВАСЮК.

ССКП Грозненски горкома пленум

17 октябре ССКП Грозненски горкома пленум хилар.

Пленумо нов. Шепелев А. И. мукъаваьккхар партен горкома хьалхарча секретаралла, а бюрон членалла а.

ССКП Грозненски горкома хьалхарча секретаралла а бюрон членалла а хержар нов. Зотов Е. Н.

Планал совгІа эзар тонн мехкдаьттан продукташ

Дика къахьег нефтеперерабатывающи завода болхлоша хьатІадоагІача дезача деной сийна шоаш тІаийца социалистически декхараш кхоачашдеш.

Номер 2 йолча цеха коллективо дош деннад 7-гІа ноябрь тІакхачалехьа планал совгІа 1400 тонн мехкдаьттан сийрдача продуктай яла, аьнна, цунах хІанзле цхьа эзар тонн дІаеннай Даьхенна. Юхедиса декхар кхоачашдарал совгІа, цеха къахьегамхоша дуккха а продукци лургья мехка.

Царна нийсса къахьегаш ба, № 9 йолча установкан къахьегамхой а. ХІара бетта 108—110 процент кхоачашъю цар план. Дика бовз цига пом. оператора вола комсомолец Кащеев Владимири, оператораш Узеренинов Александри, Базалиев Владимири. Социалистически яхье хьалхабаьннарашта совгІаташ деннад заводо. ЦІе вымпел кхаьчача, Александра Матросова цІерахча, комсомольско-кагирхой установкан коллективо дош деннад, Сийлахь-йоккхача Октябрьски революцен 41 шу дизара а, партен XXI-ча съезда а сийна, кхы а дикагІа болх барца заводе хьалхара моттиг яккха.

Сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа) оператор комсомолец — Базалиеви, установкан начальник Узеренинови. оператора помощник Кащееви установкага хьожаш боахк.

И. Плиев сурти тексти.

XXI съезда къахьегама совгІат

«Октябрьнефта» инженер Токарев кулгалхо волча 2-ча промыслан коллективо дика болх бу скважинашка телеуправленена аппараташ увттаеш. Болхлошта нийсса къахьег Токаревс ше а. Цо монтерали электромеханикали а болх баьб. Скважинашка телеуправленеш яхка из Іомавала гІерта дуккха ха я. Мехкдаьттан техникум йоаккхача хана из тема хержар цо ший дипломни проекта.

XXI партсъезда сийна социалистически яхь а лаьца болх беш ба монтераш-монтажникаш. Дзюбайи Белухинеи бригадаша дош деннад, 2-ча промысле мел йолча скважинашта телеуправленеш оттае, аьнна.

Болхлоша скважинашта ю контроль айярах, деннеи бийсаннеи шш тонн мехкдаьтта совгІа доах цар. Даьхенна 2200 тонн планал совгІа мехкдаьтта дала дош деннад 2-ча промыслерча операторашa. Царех къаьстта дика болх бу Гордеевс, Александровс.

Коллективо итт бетта йоагІа план бутт хьалха кхоачашъяьй.

В. ЧАЛАДЗЕ.

Колхозникаша баркал оал студенташта

Наурски района «Россия» яхача колхоза кхашка болх беш цхьа бІаь студент хиннав. Дикача балха хьокхамаш гойтар цар хьажкІаш чуэцаш. 17 дийнахьа 3 эзар центнер хьажкІаш яьхар цар.

Дикача балхаца белгалбаьлар студенташ Попкови, Рубани, Новиковаи, Яковлеваи, Тарасови.

Дукха ха йоаццаш «Россия» яхача колхоза правленес институтa дирекцени партийни организацени цІерах, кхашка балхаш даьча студенташта чІоагІа баркал оалаш письмо дайтад.

С. КЕРИМОВ.

Шоай цІейна комсомольцаша кийчдаь совгІаташ

ХьатІакхоачаш латт сийлен цІей—Ленински комсомола 40 шу далар. Нохч-ГІалгІайчен берригача комсомольцашеи кагирхошеи къахьегама, дешара совгІаташ кийчду цу дезача денна. Дикача къахьегамца накъа болх цунна юртбоахаме болх беш бола кагирхой а.

Из цІей бахьан долаш кагирхошта юкъе йолаеннача социалистически яхье а баьнна, доккхий толамаш даьхад Наурски района кагирхоша. Башха-дика къахьет Калинина цІерах йолча колхоза хьайбай фермерча доярка Ткачева Галяс. Ше леладеча доахангара хІаранегара бетта 280—300 кг. шура йоакх цо. Цунна тІехьа йода «Россия» яхача колхозера доярка Мария Попович. Ленина цІерахча колхозе болх беш волча воккхагІа волча чабано Жуков Ивана жа дебара план, ер шу доладелча денз лаьрхІача, 135 процент кхоачашъяьй. 4,3 килограмм план йолча метте 5,6 килограмм тха лергар цо хІара устагІан тІера. Из Республикан дикагІа вола чабан Ставрополе хиннача къонача чабаний совещане вахийтавар.

Хьайбашта Іай даа доакъар кийчдеш дика болх бир Наурски района комсомольцаша. Цар 7848 гектар йол хьекхар, 10000 тонн йол вІашкатехар, хІаьта 12 силосни сооружениеш хьал а йир. Хьокхаме къахьийгар Греднева Антонинас, Панасенко Владимира, Денченко Николаяс дуккха кхыбараша а.

Ленина цІерах йолча колхоза трактористаша н.н. Брадин Сергея, (ДТ-54 яха трактор) Солнышкин Ивана («Беларусь» яха трактор), Колпиков Ивана («Универсал» яха трактор) 130—140 процент кхоачашйора йол хьокхаш шоай балха нормаш.

Цхьабакъда Наурски района комсомольцаши кагирхойи шоаш даьхача толамех тоъам беш бац. Цудухьа ира дувцаш дар дукха ха йоаццаш районе хиннача совещане хьайбай боахам дегІабоалабара дош. Районе 1959 шера а юртбоахама лаьттай хІара 100 гектара лаьрхІача 22 центнер коа тІарча балхазарий дулх даккхеи 12 эзар фуъ гулдеи торо я.

ВЛКСМ-а Нохч-ГІалгІай обкома инструктораш.

Ю. ВОЛКОВ,

Езача Даьхенна 35000 пунт хьажкІаш дІаеннай

Дукха ха яккхац «Кавказ» яхача колхоза комплексни бригадан хьатта ядаш хьажкІаша. Колхозницаша Цапинаси Нырковаси уж хьа а хоржаш, дикагІа яраш, амбарашка чутасса дІакхухьийт. Духхьал цхьан бригада хьаттара Даьхенга ехкай 3500 пунт хьажкІий.

330 гектар я ерригa а чуэца еза хьажкІаш, хІара гектара тІара йоал юкъера лаьрхІача 150 пунт.

Шоай берригa низ тІабахийта хьажкІаш чуэцаш ба комбайнераш Козловски Федори Каверов Константини. ГІадамех хьажкІаш хьайоахаш барех дукхагІчар, цхьацдане, хІара денна 30—35 пунт йоакх. Дийнахьа йола нормаш тІехкхоачашъеш ба Анна Цапинаи Любовь Ткачеваи.

Колхозникаш бІаьсте дІаюв культураш зяба тІа мара ца е лаьрхІа ба. Иштта дІадийна ялат дикагІа хьувкъаргда. Цудухьа, хІанз трактористаш деннеи бийсанеи болх беш ба зяьб оахаш. ХІанзлехьа 1720 гектар аьха баьннаб уж.

П. ГАГИЕВ.

Химзавода коллектива толамаш

ССКП XXI-ча съезда сийна тІаийца декхараш кхоачащде гІерташ дика къахьег Грознерча Химзавода къахьегамхоша.

Сентябрь бетта тІеххьарча декадахи октябра хьалхарча деношкеи юккъера лаьрхІача 108—110 процент план кхоачашъю Глазунов керте волча 15-ча цеха коллективо. Цар арахеца продукци тІехдикал йолаш я.

ТІеххьарча деношка балха тІа къаьстта дика ка йоалаш ба цеха аппаратчикаш Полянскии Политови, комсомольцаш Насоноваи, Курмаяроваи кхыбараши. Технологен режим толха ца еш лаккхара балха толамаш доах цар.

— Сменни химик йола комсомолка Федотова — аьлар цеха начальника Глазуновс, — болх дукха безаги, хьинар долаши я. Цудухьа тха цехе еш йола анализаш брак йоацаш чакхъювл.

Иштта дика къахьег укх деношка сихагІа цех ший берригача низаца болх бе йолаялийта гІерташ № 7 йолча цеха коллективо а. Кхыболча болхлоша санна ССКП XXI съезда сийна, ший къахьегама совгІат кийчдеш воал цу цеха аппаратчик нов. Медведев. Смена начальникаца Олиферовца цхьана керда рационализаторски предложени кийчъеш ва из. Из предложени хІанз балха юкъе а йихьа цунга хьожаш боахкача гучадаьннад цо завода дикка пайда лургхилар.

Р. РАШИДОВ.

Цунгара эца мегаргба хьокхам

«Красный молот» яхача завода 4-ча цехе болх беш ва къона болхло Германханов Х. Дукха ха яц цо цига болх бу, цхьабакъда цу кІеззигача хана а дикача болхлочун гІулакхаш да цо хьахьувкхараш. МоллагІа тайпа холонаш цунна духьал нийслойя а шийна теха задани тІехкхоачашъю цо. Цунна дика тешал ду сменни мастер волча нов. Зимина.

Дикача балхаца белгалваьнна хиларах 8-ча октябре приказаца баркал аьлар нов. Германхановна.

Нов. Германхановс хоза а хеташ Іомаю кузнечни цеха чоалхане процессаш. Кастта 800 тонн йолча пресса подручни хургва цунах. Кагирхоша болх бе мегаргба цунга хьежжа.

ВОЙЦИЦКИЙ И.

МагІалбике гІишлош хьалъеш латт

«Малгобекнефта» нефтепромыслови управленен инженер Басиев кулгалхо волча гІишлони-монтажний цеха коллективо толам болаш ду балхаш. Планах 1000 квадратни метр цІенош йисте даха дезача 150 процент гаргга кхоачашъяьй цар шоай план.

Сентябрь бетта «Малгобекнефта» ОРС-а совхозе а даьд 185 квадратни метр дола 6 квартира йола цІа.

Серго цІерахча городоке хьалдеш латт, октябра бетта даь дала дезаш, ийс-ийс квартира йола пхи цІа.

Йисте мел даьнна цІенош газ, электрически сердал, хий чудилла тоадаьд.

Армянски ССР-ера укх шера эггара хьалха бенаб гІишлошъю «туф» яха кхера МагІалбике. Серго цІерахча городоке цунах цхьа цІа даьд.

И. АПУРИН.

Гурахьа дІадув ялат дІадийна баьннаб

Партен XXI съезда толаме накъа бахарна Шалински совхоза цхьоалагІча отделенен механизатораш гурахьа дувш дола ялат, 500 гектара тІа дІадийна баьннаб. Дика тоадаьча лаьтта, дикагІа долча фух дІадийнад цар ялат. Гурахьа дувш дола дерриг ялат дІадийнад «СУБ-48» яхача сеялкаца, готта мугІарех (узкорядни способ).

Ялат дІадувча хана лаьтта дика оахаш а тоадеш а дикача балхаца белгалбаьлар Чернопотов Алексейи Хитцов Валентини, ялат дІадувш хинна трактористаш Разуваев Николайи, Халашевски Михаили, сеяльщик Бурцев Ивани. Царех хІаране 20—25 процент план тІехкхоачашйора.

ХІанз хьалхле лелаеча отделенен механизатораш шерра дакъа лоацаш ба бешамаш йогІара месячниках. 40 гектар комсий плантацеш кийчъяьй цар, кастта сомий гаьнашта лаьтта аха болалургба. Цу тайпара лаьтта 100 гектар я отделене.

ТКАЧЕНКО М.

1958 шера 15 октябрь тІакхоачаш Нохч-ГІалгІай АССР колхозашкеи совхозашкеи даьча юртбоахаман балхех йола

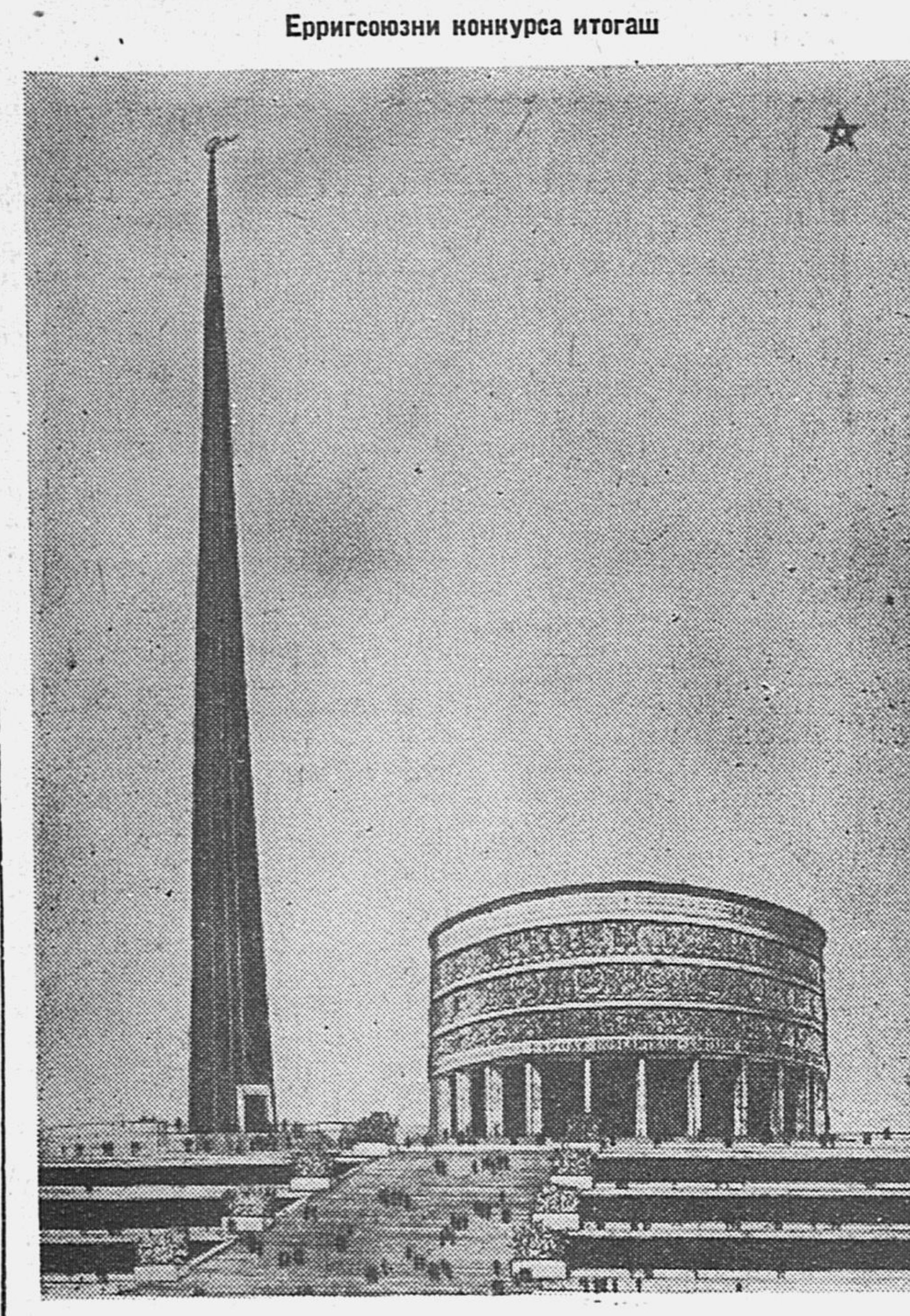
(процентех, планаца нийсйича)

СВОДКА

Районаш	Гурахьа дІадийна ялаташ	Аьха зяьб	Чуийца хьажкІаш
Наурски	97	39	85
Гудермесски	88	10	85
г. Грозни	86	25	83
Шелковски	84	14	100
г. МагІалбик	76	27	43
Советски	74	—	20
Грозненски	73	7	74
Сунженски	73	41	69
Ножай-Юртовски	68	—	53
Надтеречни	66	18	65
Шалински	65	15	71
Каргалински	61	9	84
Первомайски	65	40	21
Курчалоевски	56	48	57
Саясановски	53	—	46
Ачхой-Мартановски	52	10	53
Урус-Мартановски	24	1	71
Назрановски	19	5	32
Веденски	18	—	39

Сийлахь-йоккха котало яккхара сийна догІаргдола памятник

Еррйгсоюзни конкурса итогаш

1941—1945 шерашка хиннача Сийлахь-боккхача Даьхен тІем тІа советски халкъои цун ТІема Низашеи яьккхача дерригача дунен тІа лоархІам болча исторически коталон цІй деш Москве Поклонная яхача гув тІа памятник догІаргда.

СССР культуран Министерствоси СССР Министрий Совета Паччахьалкхен гІишлоний гІулакхашта йолча комитетои, Моссовета исполкомои гуччахьара Еррйгсоюзни конкурс чакхъяьккхар Коталон памятника проект дикагІа хьан оттаю хьажа. Конкурсе дакъалаьцар 150 совгІа йолча творчески коллективашеи къаьст-къаьстача авторашеи.

24 сентябре итогаш йир конкурса жюре. ДикагІа лаьрхІай № 2 йола «Дошо седкъа» а «Халкъана-турпала» а аьнна цІераш тІа латта проекташ.

Цу проектай автораша шоайла йийкъай хьалхареи шоллагІеи премеш.

Сурта тІа: Киеверча архитекторий группо А. И. Малиновске, А. М. Милецке, Н. М. Скибницке, А. С. Суммара, В. М. Шараповс, скульптора В. Оснача оттаяь № 2 йола «Дошо седкъа» аьнна цІи йола Коталон памятника проект. Цар проект оттаяьй Поклонная яхача гувна юххье тІа Каталон музея керда здани йогІа а цунна юххе цІаккха ца йовш йоага цІи чуйола кад тІа а багІаш обелиск оттае а. Гувна бухьера цу сооруженена тІадолхаш хила деза шинна а оагІорахьа оттаяь советски тІемахой скульптурни группаш а йолаш моакхазах даь шера лагІаш.

ТАСС фотохроника.

ХIара гектара тIара 160 центнер хьажкIий!

Зармаева звенон толам

Тхо Шаьла комсомола райкома секретарь нов. Скуригинца къамаьл деш дагIаш, шийга оаха хьажкIаш чуэцаш комсомольцашна а кагирхошна а дакъа мишта лоац, аьнна хьаттача цо аьлар: «Доккхал де мегаргдолаш дика хьувкъаьый тха районерча комсомольски-кагирхой звеноша хьажкIаш. Царех я, «Джалка» яхача совхоза шоллагIча отделене Зармаев Iаддал-Саида звено».

Цу звенос даьр кIоаргагIа хар тхоашта ловлга оаха дIахайтача тхоах ца тешаш санна бIара а хьажаь нов. Скуригина аьлар: Ай йовзаций шоана Зармаева звено? Из ца йовзаш саг укхаза-м вац! Цо хьалкхеяь хьажкIаш чуэца воскресникаш делга ба тха-м хIанзара керттера болх. Хьалхара воскресник деш дукха нах теха бацар оаха вIэшагI. ХIьата тхо цул тIехьагIа хьажача вIалла а хIама даьдий хьоах аккхар, аьнна хеталуш яр хьажкIаш. ТIаккха 300—350 саг волаш шиъ воскресник кхы а дир оаха. Сона-м хац цу Зармаевс бус кхай тIа а ухаш хьажкIаш юха ца йогIе уж мичара ух. Зармаева звено хьажкIаш чуэца йолаенна дукха ха я, чуэца езараш 40 гектар мара йоаццашехьа хIанз а йистебаьннабац уж. Колхоза токе 2500 центнер хIанззе а дIайихьа яьннай цигара. Уж лаьрхIача а гектара тIара 60 центнерал совгIа хул. Шоана со дувца велча дукха ха йоаергья аз сай а шун а. ГIо а гIой хьажа цар беча балхага».

«Джалка» яхача совхозе а райцентре а Iа дIа мел хьаттачоа дика йовз нов. Зармаевс доал деш йола комсомольски-кагирхой звено а, цун хьажкIаш йола кха а. Цудухьа атта корайир тхона цар участок.

Звенон участок йолча кхаьчача тхона вайра дуккха бIарг тIаоттаргбоацаш лохоча дегIара зIамига саг. Зармаев лохаш да тхо аьлча безаме бIара а хьажа, со ва Зармаев, аьлар цо.

Тхоаш дIадовзийта ха ца кораеш тоъал юкъ яьккхар оаха. Цхьа минот а мукъа яцар хьинар долча Зармаевна: хадданза кхай тIара дIаухаш хьажкIех етта машинаши фургонаши яр. Царна накладной язъе езар, йоассаенна юха яьхкарашта хьажкIаш чехкагIа тIайоттийта езар. Зармаевс дIааьннар кхы духьал дош ца оалаш, сиха дора болхлоша. Бакъдар аьлча кхы дукха хьалха даха дезаш а бац цун звенон болхлой. Тхо къамаьл деш латташ тIабаьхкача, моаршал хьаттачул тIехьагIа, цар эггара кхалха шоай звеноводагара дехар — сухал бар дар.

Цу звенон болхлоша хьажкIаш дика хьалкхеяр бахьан да, селла дисциплина йолаш, барт тайна, шоай низ ца кхобеш, хьинаре къахьегаш уж хьабаьхкар. Звенон комсомольцаша а кагирхоша а хIанз шоашта хьалхашка оттадаь декхар да, Советски Союза Коммунистически партен XXI съезд тулъяра сийна а Октябрьски социалистически революцен 41 шу дизара сийна а укх шера 7 ноябрь тIаккхоаччаш шоай участка тIара хьажкIаш чуийца яхари хIара гектара тIара 160—165 центнерал кIезигагIа йоацаш томараш тIехь хьажкIаш яхари.

Таханарча газета тIа арайоалача ший статья тIа нов. Зармаевс дувц иштта дика хьажкIаш хьувкъаелга ший звенос Iалаш мишта дир а дIахо йодача хана шоаш де лаьрхIар а.

Де лаьрхIачох ка маьхал яйла цу хьинарерча кагийча наьха.

Т. ТЕБОЕВ.

Ленинград. Свердлова цIерах йолча станкостроительни завода фрезеровщик Владимир Кузнецов ползуна харшашта обработкан кIаьд ца луш рационализаци еш ва. Дукха ха йоаццаш цо фрезерни станока тIа ше хьаяь режущи инструмент оттаяьй. Хьалха бIарччача сменах беш хинна болх бердача фрезеца 4 сахьатаи 15 минутаи йистебаьккхар, инструмент цIаккха ир а ца еш. «Тамаш-фреза» тейжжа болх беш я, станок йIоахлац, балха овсарал лакха а я. Цо вIаштIехьадоалийт обработка еш йола деталь 3—4-за сихагIа режущи инструмента хьатIаяйта, хIаьта обработкан цIенал шин класса лакхаяккха а.

Новаторо керда фреза Ленинграда дуккхача предприятешка дIахьокх.

Сурта тIа: В. С. Кузнецов станокий-автоматий завода механически цехе керда фреза болх беш йолча ханна дIахьокхаш воалл.

В. Капустина сурт. **ТАСС фотохроника.**

Сурта тIа: «Джалка» яхача совхоза 2-ча отделенера Зармаев Iаддал-Саида кулгал ду звено, (аьрдехьара аьттехьа) Шамсудинов Шарудин, Магамадов Дака, Зармаев Iаддал-Саид, Бердукаев Бадрудин, Гайсумов Хьусейн.

Н. Кобиашвиле сурт.

Оаха денна дош кхоачашдергда

Советски Союза Коммунистически партес хадданза ленински къамий политика чакхъяхарна йоакхо еш хиларца юхаметтаоттайир Нохч-ГIалгIай республика.

Сай дай-мехка со цIавенача дийнахьа денз дагадоаллаш вар со, фударца баркал аргда хьох аз ССКП Центральни Комитета а Советски правительствона а Нохч - ГIалгIай къаман селла чIоагIа дог гIоздаккхарах, яхаш.

Укх шера Iай тха отделенен комсомольски собрани йолаш комсомола райкома викало предложени йир хьажкIаш лелаеш йола комсомольски - кагирхой звено вIашагIйолла, аьнна. ТIаккха дагадехар сона кхашка а ваха хьахержар аз кIотаргаш тIайола участок. БIаьсти ма яьлла а из участок цIен а яйта звено вIашагIтоха волавелар со. Тхо болх бе дIадолалуш соца бар комсомольцаш Шахабов Шамили Магомадов Доккой.

Квадратно-гнездови хьисапе дIайийра оаха 40 гектар хьажкIаш, царех 16 гектар аханза илла лаьтта дар.

Отделенен комсомольски собрани хилча тхоай звенон цIерах аз дош делар гектара тIера 100 центнер хьажкIаш яха, аьнна. Собране хиннача отделенен управляющес а кхычар а йоахар селла дукха хьажкIаш йоахалургъяц. Уж тешаш бацар оаха тхоай дош кхоачашдерг хиларах. Хьалха денна хьа укхаза баьхача а хьажкIаш лелаяьча а акхарна дикагIа ма хой ер, аьнна, айса деннача дешах шек а ваьнна гектара тIара 50 центнер яккха декхар тIайийцар аз. ХIаьта а дагар далацар сона айса хьалхагIа денна дош.

ХьажкIаш дIайийнача хьалхарча деношка денз болабир оаха лакхара хьувкъам баккхара къовсам. Аханза иллача лаьтта хьажкIаш дика хьувкъарг хиларах бокъонца дог тийша дар тхо, цудухьа къаьнача лаьттарча хьажкIашта подкормка йир оаха, оасара ха тIаккхаьчача участкан гонахьа мел хинна йоархI дIаяьккхар оаха дерригача кхай тIа фо чакхдаргдолаш, цо Iалашдир хьажкIаш цхьатарра дегIайоагIилга.

Дог гIоздоаккхаш дика дегIайоагIар хьажкIаш. Цу хана тха звеноца хьакхийтар Магомадов Або, Шамсудов Шаруди, Джамалдинов Эдилсолта, Автарханов Кюри, Автарханова Тамара, Бердукаев Бадрудин. Верригаш 10 саг вар тхо.

Оасара ха тIаккхаьчача болабелар хьажкIаш хьувкъийтара бокъонца бола къовсам. Кхозза оасар а даь цIендир оаха кхаш. Цу хана а тIехь гуш дар оаха тIайийца декхар лоха долга.

Силос чуйолла ха хьа тIаккхаьчача ши комсомолец хьажкIаш лорае кхай тIа а вита юхедисараш силос чуйолла дахар тхо. 2000 гаргга тонн силос чуелла даьлча Москве Ерригсоюзни юртбоахама выставке вахийтар со. Цига чIоагIа уйла тIайохийташ хьажар со мехка дикагIа йолча колхозашка, совхозашка хьажкIай лакхара хьувкъам баьккхачар опытага. Москвера цIавоагIаш бокъонца уйла чIоагIъелар са оахоша хьалхагIа денна дош тIехкхоачашдерг хиларах.

Се Шаьла ма кхаьччангехьа звено вIашагI а теха дIадийцар аз сайна цига дайнар.

Болабелар гектар тIара 160 центнер хьажкIаш яхара къовсам. ХьажкIаш йовргйоцаш а, лорае аттагIа хургдолаш а оаха лаьрхIар уж хьалхагIа хьакха а хьакхаь токхораш яь дIаоттаяьчул тIехьагIа хьаяха. Иштта хьажкIаш чуэцаш хьаяккханза хьажкIа йисац. ХьажкIаш чуэца доладеннача хьалхарча деноша хьахьекхар тхоай низаца тхона уж чуэцалургйоацилга. Комсомола райкоме а ваха гIо дийхар аз. Дика новкъостал дир тхона райкомо вIашагIдехкача воскресникаша. Кхозза даьча воскресникашта юкъе дакъалоацаш 100 гаргга саг вар. ЧIоагIа новкъостал ду тхона партен райкомо а райисполкомо а. Района предприятешкара, организацешкара хIара денна дукха нах ба кхай тIа болх беш, ца хаддаш лелаш я автомашинаш, фургонаш, хIаьта а дIаэза ца йоалаш дукха я кхай тIа хьажкIаш. ХIанзехьа а отделенен тока тIа 2500 центнер хьажкIаш дIайихьа яьннай.

ТIадоагIача шера чакхьяха лаьрхIа планаш йоккхий я тха. Тха звеноца болх бе безам болаш дуккха а комсомольцаши кагирхойи ба. Оаха хIанззе а теркам тIа а ухийташ белгалбу оахоша звеноца хьаэцаргбола къона нах, цар беча балхага а къахьегамцарча цар безамга а дика хьожа а хьожаш холонех кхералургбоаца, де лаьрхIа хIама кхоачашдарна шоаш ца кхобеш болх бергбола нах ба оаха тхоай звеноца хьаэца лаьрхIараш, уж шортта болаш а ба.

Тха балхаца эггара доккхагIа дола гIалат да техника балха юкъе ца йоалаяр. Из дика кхетадеш ба кагирхой. ТIадоагIача шера квадратни-гнездови хьисапе хьажкIаш дIаювш тхона эшаргда юрта боахама специалистий новкъостал. Квадраташ нийса а дика а хилча торо хул культиваци елга а чуэцар а механизировать де. ТIаккха кIезигагIа болхлой а эшаргба хьажкIех дIабода мах чухьнахьа а баргба.

ХIанза а хьдда къаьста дац тIадоагIача шера оаха масс гектар хьажкIаш дIаюргья, цхьабакъда, мелла юй а хIара гектара тIара 200 центнер яккха дош майрра дала йиш я. Комсомольций уйлашка а хIанз цар беча балхага а хьажача цхьаккха а шеко йоацаш ала йиш я из декхар оаха кхоачашдергхилар.

Октябрьски социалистически революцен 41 шу дизара а Советски Союза Коммунистически партен XXI съезд гулъяра а сийна социалистически яхье а даьнна дерригa низаш тIадохийташ да тхо 7 ноябрь тIакхачалехьа хьажкIаш чуийца яха.

Оаха хIара гектара тIара йоаккхача 160 центнер хьажкIаша совхозага торо хулийтаргья хьайбашта дукхагIа доакъар Iалащде, из хургда шура, даьтта, дулх сага сих дакхарна Американ ВIашагIкхийттача Штаташта тIехьакхе аьнна Коммунистически партес а Советски правительствос а оттадаь декхар кхоачашдарна оаха лоацаш дола дакъа.

ЗАРМАЕВ Iаддал-Саид,
Шалински района «Джалка» яхача совхоза 2-ча отделенен комсомольски-кагирхой звенон звеновод.

Ялат ца талхийтарал совгIа цун дикал а лакхъергья

Дог гIоздаьнна къахьегаш ба укх деношка вай берригача мехкара къахьегамхой Партен XXI съезда сийна. Из съезд гулъярах ССКП ЦК баьча соцама, къахьегамеи политически активность айяларца, жоп лу вай мехкарча болхлоша а юртбоахаман къахьегамхоша а.

ХIанз юртбоахаман къахьегамхошта хьалхашка латта керттера декхар да, масса а йолча районашка сихагIа ялат чуийца даккхар, пачхьалкхенна из дIадалара а дохкара а план ханал хьалха кхоачашъяр. Толаме из декхар кхоачашдарах дикка дакъа тIадож хлебопродуктай системан болхлошта.

Нохч-ГIалгIай республикан хлебопродуктай Управленен къахьегамхоша, ССКП XXI съезд вIашагIкхетилга дездеш социалистически яхь а йоаржаяь тIайийцад керда декхараш—автотранспорт сецаь латтилга дIа а доаккхаш хадданза ялат хьаэцеи, хIаьта, хьайийца ялат ца талхийтарал совгIа цун дикал кхы а лакхъеи.

ТIайийца декхараш кхоачащдеш цхьадола керттера балхаш даь даьннад. Ялат латтача талхаргдоацаш дола гIулакхаш даьд, хIаьта Плиевски, Слепцовски Ермоловски, Артемовски, Аргунски, Гудермесски, Наурски заготпунктешка а, иштта Наьсарерча Мельзаводе а, 3—5 минота автомашинаш Iойоассаерггйолаш кийчъяь механизаци (автоопрокидывателаш) я, кийчъяь яьннай ялат докъадергдола моттигаш, кхоачам хиллал болаш ба заготпунктай а элеваторий а болхлой.

Республикански управленен коллективаша хIанз укх сахьте шоай беррига а низ оарцатIбаьккха беш бола болх ба хьажкIаши гидуаргаши хьаэцилга.

Республикан дукхача районашка колхозаша а совхозаша а дика кхеяьй хьажкIаш укх шера, хIаьта а, 10 октябре кхаьчача хана пачхьалкхен заготпунктешка дIаеннараш, ерригаш а, йоагIачарех 18 процент мара яц. Уж дIалуш хьалха латт Гудермесски, Курчалоевски, Надтеречни районаш.

Белгалдаккха дезаш да, хьатташка Iайна дуккха хьажкIаш а йолаш, уж пачхьалкхенна дIаялара болх ладара а лелабеш колхозаши совхозаши республике хилар. Царех я Ачхой-Мартановски Урус-Мартановски районий колхозаши совхозаши.

Цхьайола колхозаши совхозаши я, хьаяьха хьажкIаш хержа а херждь кхаьчараш пачхьалкхенна дIаялараши, тIоадал йоаллараш боахаман хьайбашта хьувкха йитарахи бола НГIАССР Министрий Совета соцам кхоачаш ца беш. Цар пачхьалкхен заготпунктешка хьакхухь 30 процентал тIех тIоадал йоалла хьажкIаш.

Уж тайпа гIулакхаш латтача районий кулгалхой декхарийла ба сиха, баккха беззача новкъа боахамий болх баккхеи, хIаьта, гуйран йоачаша толхадара кхерам бола ялат хьатташка Iоа а ца деш, совхозашеи колхозашеи пачхьалкхенна дIалулга Iалашдеи.

Республикан юртбоахаман къахьегамхоша укх шера дика кхедаь хьажкIийи гидуаргийи ялат пачхьалкхен заготпунктешка хадданза хьа а эцаргда, хьайийцар латтача ца талхийтарал совгIа цун дикал лакх а ергья.

АХМАДОВ П.,
хлебопродуктай НГI республикан управленен начальника заместитель.

25-ча октябре чуийца йоахаргья гидуаргаш

Чуийнна гуйран ялаташ чуэцаш ба «Назрановски» совхоза Экажевски отделенен къахьегамхой. 7 трактор я бийсана лаьтташ оахаш. 280 гектар гурахьа дIадув кIа дIадийна яьннай отделени. Гидуаргаш чуэцаш йоал пхи комбайн. 300 гектар гидуаргаш чуийца баьннаб уж. 25-ча октябре йисте яла дага йолаш я отделени еррига гидуаргаш чуийца.

400 гектар хьажкIаш я хьаяха езаш. 11 октябре хьажкIаш хьаяха болабеннаб уж. Цу дийнахьа хьажкIаш чуэцаш 340 саг вар. 11—12-чеи октябре шин дийнахьа 85 гектара тIара хьажкIаш хьаяьхар цар.

Аьхки денз хьа дика болх беш, хал-халагIа дола балхаш деш хьайоагIа Талдиев Ислама звено. Укх деношка цу звенора 30 саг хьажкIаш хьайоахаш воал. Ислам санна дика, безамца болх беш ва цар мел вола цезалхо а. Ислама звенорча хIара сато, нормах 4 центнер йоагIача, 5—6 центнер хьажкIаш йоах дийнахьа. Царех ба: Талдиев Аслани Османи—Ислама вежарий.

Ислам Казахстане а хиннав колхозе дика болх беш. Казахстане «аханза даьда лаьтташ карадерзадарах» йола медаль еннай цунна.

ХьажкIаш чуэцаш латташехьа а дIадувш да отделене гуйран ялат. Массаз а балха нормаш 180—200 процент кхоачашъеш ба цу балха тIа трактористаш Сапралиев Мухажар, Гагиев Асхьаб, Евлоев Якъуб.

Отделенен коллектив совхозе хьалхагIа йистеяла лерхIаш я гуйран балхаш даь. **С. САИДОВ.**

Сомийи комсийи бешамаш дIахо а дукхагIа хилийтарах

«Сомаш, баьца комараш, комсаш дукхагIа хилийтарахи уж кийчъярахи» 1956 шера 30 июне Коммунистически партен Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои баьча соцамо юрта боахаман болхлошта хьалхашка сомийи комсийи бешамаш дикка дукхагIа хилийта аьнна дола декхар оттадаьд.

Из декхар дизза вай республикага а кхоачаш да.

Дика лаьтташ а да вай дараш, апрель бетта денз октябрь беттага кхаччалца тешшаме ха йIайха а латт вайцига. Лоаман юхерча а лоамарча а районашка шортта тIоадал хургйолаш догIаш хул, хIаьта догIа кIезгагIа делхача моттигашка хий декхаш лелаю сомийи комсийи бешамаш хийцца лелае вIаштIехьа а да вай республике.

Сомийи комсийи промышленни бешамаш дегIайоалаярна къаьстта дика торонаш я вай. Цхьабакъда цу торонех кIезига пайда ийбу хIанз.

Республикан колхозашкеи совхозашкеи сомий а комсий а бешамаш кIезига дегIайоалаеш хилар дIадаккха лерхIаш 1957 ш. гурахьа ССКП обкомои Оргкомитетои 1957—1960 шерашка сомийи комсийи бешамаш дукхагIа хилийтарах йола йоккха программа чIоагIийр.

Из программа кхоачаш а еш, укх тIеххьарча шерашка дикка сомийи комсийи бешамаш дIаегIай. Духхьал 1957 шереи 1958 шера бIаьстии колхозашкеи совхозашкеи дIаегIар 1700 гектар сомийи 800 гектар комсийи бешамаш, цул совгIа лоаман районашка эрий тIабоалача хьуна сомий 740 гектара тIарча гаьнаш тIа каьлика сом бегIар.

Къаьстта дукхагIа бешамаш егIай Шаьла районе. Укх тIеххьарча шерашка 383 гектар бешамаш дIаегIай цар.

Наурски районерча чхьагIара—коньяка треста кердача совхозашка чехка дегIа доагIа комсаш дIайогIилга. Укх 2 шера 2000 гектар комсаш дIаегIай цига.

Нохч-ГIалгIай мехкарча дукхача колхозашкеи совхозашкеи йола сомий а комсий а бешамаш хIанз укх сахьата товарнии пайда боагIаши дола юрта боахаман доакъош да.

Сунженски районерча 19 Партсъэзда цIерахча колхозе 94 гектар латаш болча сомийи комсийи бешамаш я. Цу бешамий хIара гектара тIара боала пайда юккъера лаьрхIача 22 эзар сом да хIаьта колхоза лаьттах 2,5 процент мара ца лоацача цу бешамех боала беррига пайда 2050 эзар сом ба.

Дика лаьттеи климати хилар бахьан долаш республикан дукхагIа йолча районашкарча сомийи комсийи бешамашка дуккха тайпара бола сомаш а комсаш а лелае торо а хулийт, царех чIоагIа пайда а боалийт.

ДикагIа болча болхлоша Iажаш, хораш хьачаш, комсаш шерагарашерага дукхагIа хьувкъийташ дола боахамаш да республике. Наурски винсовхозе бригадира Ф. И. Ларионовс 27 гектар йолча комсий бешара хIара гектара тIара 90 центнер яьккхай. Цо хьахьокх вай республике сомийи комсийи бешамаш шерра лелае мел эшар.

ССКП XX-ча съездо оттадаь декхар кхоачашдеш дIайолаяь хьалхара юхьиг мара яц из. Цу хьакъехьа карагIдаьннар хIанз а чIоагIа кIезига да республикан Iилман-экономически торонашка диллача.

Вай республикан колхозашкеи совхозашкеи йолча сомий а комсий а бешамаша оахача лаьттах 2,5 процент мара лацац.

Колхозийи совхозийи хьалхле лелаераша юрта боахаман специалисташа сомий а комсий а бешамий боагIаш бола теркам ца бар бахьан долаш, сомаши комсаши Iалаьмате кIезига хьувкъ. ДикагIа болча болхлоша гектара тIара 60—70 центнер сомаши 100—110 центнер комсаши йоахача метте дукхача колхозашкеи совхозашкеи 15—30 центнер мара яккхац. Цкъаза бешамаш вIалла ца латаш а юс.

Сомийи комсийи бешамашка нагнагахьа мара ца хьожаш гIулакх во делга да из. Бешамашкара лаьтта ханнахьа доацаш а во а тоаду, сомийи комсийи гаьнаш ца ховча, дага деххача нахага йоIийт, гаьнаш яIар хан-ханнахьа дац, кертера бокъонаш телхаеш а леладу из.

Сомийи комсийи бешамашта зенаш деча садоаллача хIамашта а бешамашта хулча лазарашта духьал а мела къовсам лоаттабу.

Укх шера дукхача бешамашта мильдью яха лазар хилар бахьан долаш дукха комсаш йоайир. Укх шера ха во оттаро а каст-каста диллхача догIаша а цу лазарца боаггIача тайпара чIоагIа къовсам лоаттабайтанзар. Цхьабакъда цу бахьанах латтац деррига а. Иштта ха латташехьа а мильдью яхача лазарах цхьадолча даькъе комсаш лорае мега колхозаш а совхозаш а ма йовзий вайна. Шелковской районера Сталина цIерах йола колхоз, «Наурски» яха винсовхоз йийцача а цу боахамаша укх шера дукхача участкашка гектара тIара 60—70 центнер комсаш йоах.

Цхьадолча боахамаша шоай йола сомийи комсийи бешамаш доал ца деш йитар нийса лархIа йиш йолаш дий.

Къаьстта воча яьнна я Курчалоевски районерча дуккхача колхозашкара бешамаш, йоархIаш сов дукха тIаяларах дIаегIа гаьнаш а гуш. ЧIоагIа зе даьд Ачхой-Мартановски районерча «Новосельски» яхача совхоза комсашта а.

ДIахо йодана хана ла йиш йолаш дац уж гIулакхаш.

Укх шера гурахьа денз дIахо йодача хана сомий, комсий, баьца комарий бешамаш дукхагIа хилийтарна а сомаши комсаши дикагIа хьувкъийтарна а тIалостадаь дола агротехнически гIулакхаш леладе а декхарийла да вай.

Укх шера гурахьа ерригача республике 1645 гектар сомийи 2705 гектар комсийи гаьнаш дIайогIа а царел совгIа 189 гектар комсий школкаш йогIа а декхарийла да вай.

Колхозашкеи совхозашкеи сомий а комсий а бешамаш дукхагIа хилийтара тарра республикан берригача кхыча боахамашка, подсобни боахамашка, РТС-а, МСТ-а школай, больницей усадьбашка, коллективни бешамашка, болхлочун, гIулакхерча наьха, колхозники шоай коа тIарча бешамашка сомийи комсийи бешамаш дукхагIа хилийтарна низ тIабахийта беза. Наха шоашта лелаеча а юкъерча а бешамашта дукхагIа теркам тIа бахийта беза.

Республикан лоамарча районашка дIайогIа мегаргйолаш дукха хьуна сомий гаьнаш я.. Хьабоалаш бола сом чехкка дукхагIа хилийта вIаштIехьа доалийташ йола йоккха торо я из. Цхьабакъда хьунашкара дукха йола акхача сомий гаьнаш тIаегIа тоаелга чIоагIа кхоачамбоацаш леладу.

ССКП обкомеи НГIАССР-а Министрий Советеи соцамца укх шера 10 октябре денз 10 ноябре кхаччалца республике беша месячник кхайкадаьд.

Партийни организацей, советски а юрта боахаман а органий, боахамашта хьалхле лелаерий декхар да ха а ца йоаеш, специалистащца, комсомолаца, кагирхошца цхьана сомийи комсийи бешамаш дIайогIа, дIаетIача гаьнашта гIулакх дар.

Беша месячник дIадахьара декхараш чоалхане а доккхий а да.

Эггара хьалха хIара боахаме сомийи комсийи бешамаш дIайогIа моттиг къоастае еза. Сомийи комсийи бешамаш йогIа моттиг цхьадолча боахамашка уйла ца еш къоастаярах хула зе дика довзаш да вай. Къаьнарча бешамашка дукха гаьнаш ханал хьалхагIа хIалак хул кIала дукха хий долча лаьтта дIаегIа хилар бахьан долаш, цкъаза солонец а беза лоабат а болча воча лаьтташка дIайогI гаьнаш.

ХIанз керда гаьнаш йогIача хана цу дерригача гIулакхий теркам а баь, дикагIа дола лаьтта къоастаде деза. Сомийи комсийи бешамаш йогIаргйола моттигаш боахама хьалхле лелаераши, агрономаши, бешамий гIулакх ховш болча специалисташа дакъа а лоацаш йолча ше къаьсттача комиссес къестайоре дикагIа хургдар.

Сомийи комсийи бешамаш дIайогIа ший ханнахьа а дика а лаьтта кийчдича, дIаегIача сомий гаьнаша овлаш хецилга ховш ма дий.

Гурахьа гаьнаш дIайогIа кийчлуш Наурски районерча колхозаша планах 290 гектар йолча 300 гектар лаьтта а оахаш, толамца кийчйир бешамаш дIайогIа моттигаш. ЛоархIам боллаш тIеххкоачашъяьй Грозненскии Ножай-Юртовскии районерча колхозаша а бешамаш дIайогIа моттигаш кийчъяра план.

Цхьабакъда бешамаш дIайогIа моттигаш кийчъелга мела лел Назрановски, Малгобекски районашка, хIаьта «Старо-Юртовскии» «Гвардейскии» совхозашка хIанзалца хьа цхьа гектар а аьхаяц.

Укх гаргарча деношка хIара колхозои совхозои бешамаш дIайогIа моттигаш кийчъелга йисте даккха деза. ЧIоагIа лоархIаме да хьатIадоагIача шера бIаьсти сомийи комсийи гаьнаш дIайогIарна хIанзехьа а бешамаш дIайогIа моттигаш аьха кийчъяр.

Сомийи комсийи бешамаш дIахо а республике шеръяр дIайогIаш йола сомий а комсий а гаьнаш Iалашъярца дувзаденна да.

ХIанз республике 5 плодопитомнически совхоз я. Цар укх шера дIайогIа 300 эзар га лургъя. Цхьабакъда уж вайна тоъаргьяц. Цудухьа Краснодарера а кхыча моттигашкара а дIайогIа гаьнаш я еза.

Шоашта дIайогIа гаьнаш шоаш кийчъяьча колхозашеи совхозашеи даьр бакъахьара гIулакх да. Грозненски районерча 1 Мая цIерахча колхоза бешамашка болх беча бригадан бригадира нов. Калпаковс укх тIеххьарча 2 шера 3 эзар совгIа дIайогIа сомий дика га кхеяьй, цунца колхоз дIайогIача гаьнашца йизза Iалаш а яьй.

ДIайогIа гаьнаш шоаш хьалкхеяьй «Грозненскии» «Лермонтовскии» совхозаша, иштта кхыяраша а.

Совхозий, колхозий, питомникий комсий школкашка 15 миллион совгIа комсий гIад дIадегIар. Цхьабакъда укх шера геттара ха во оттарах чIоагIа даьржар мильдью яха лазар. Из бахьан долаш дукхагIа долча боахамашка дIаегIа комсий гаьнаш дегIа ца йоатIаш йисар, царна юха школкаш е еза, комсий нийлхъенна бешамаш тоаеш хьатIадоагIача шера царех пайда ийцача бакъахьа а хургда.

Цу тайпара укх шера гурахьа дукхагIа комсий гIадамаш дIадогIаргда. Цу гIулакхо комсаш лелаерашкара дIадехаргда дIайогIача комсашта цар овлаш дIалатара дукхагIа уйла тIайохийтилга.

Укх шера гурахьа аргIан доагIа кха-питомник а комсий школка а кийчъеш дукха къахьега дезаргда.

Питомникий балхага хадданза хьежа везаргва укх цхьан-шин шера сомийи комсийи дIайогIаш йола дика гаьнаш цар дукхагIа кийчъергйолаш.

1959 шера комсий керда плантадеш яхкарна 55 миллионал кIезигагIа доацаш комсий гIадамаш кийчде дезаргда.

Цу гIулакхо дIадех къахьегам дикагIа вIаштIехьа баккхар, комсий гаьнаш яIа а комсий гIадамаш кийчде а нах кийчбар.

Вай юрташка, городашка, болхлой поселкашка дукха хьалдеш латт наха шоашта ду цIенош. ХIара болхло, гIулакхера саг, колхозник ший беш а комсаш а хилар дезаш ва. Цу гIулакха тIехьа холонаш нийслу царна.

Республике массанахьа а дIайогIа гаьнаш, царца лелаю инвентарь, ядохимикаташ йохкилга вIаштIехьа даккханза даргдац.

КIезига денош дисад сомийи комсийи гаьнаш дIайогIа. Цудухьа укх гаргарча деношка йисте даха деза укх шера гаьнаш дIайогIарна деш дола балхаш.

Укх шера денз дIайолаяь хIара боахаме шерра механизаци е еза сомий а комсий а гаьнаш дIайогIача, Iан тIехьа комсий гаьнаш дIакъовлача, иштта дIаегIача гаьнашта гIулакх дарна долча кхыча балхашта а.

Сомийи комсийи бешамашка деча балхашта юкъе механизаци йоалаяр толамца чакхдоаккхилга лоархIам болча даькъе йоаггIаш йола машинаши инвентари йолаш къаьстта цу гIулакха бригадаш вIашагIтохарах тийша да.

Уж къаьстта йола бригадаш хиланза яргйоацача тракторащцеи юрта боахаман машинащцеи Iалашъяра гIулакх де декхарийла я НГIАССР-а юрта боахаман министерство, совнархоза бешамий управлени, кхачан промышленноста управлени.

Сомийи комсийи бешамаш ларттIа дIайогIилга вIаштIехьа даккхарна, уж хьувкъилга лакхдарна цIенхошта духьале еш да къахьегам во вIаштIехьа баккхар. Цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи сомий а комсий а бешамашка болх беш къаьстта йола бригадаш яц, нах дукха хувц цу балха тIа. Дукхача моттигашка дIайогIача а сомийи комсийи бешамашка хьожача а цу гIулакха кийчбенна боаца нах увттабу. Дукхача колхозашкеи совхозашкеи бешамашка деча балхий опыт йола специалисташ бац, уж кийчбелга вIаштIехьа даьккха а дац.

Сомийи комсийи бешамаш толамца дегIайоалаярна укх шера бешамашка болхбергбола хадданза йола бригадаш вIашагIтоха еза, из гIулакх деза-довза нах, бешамий, гIулакх ховш, опыт йола агрономаш е практикаш юкъе а болаш.

Сомаши комсаши ше-шегIа хьувкъаргйоацилга ховш ма дий, уж къахьегарца хьувкъийта еза. Сомаши комсаши хьувкъара эггара дикагIа дарех да агротехника бокъонца лелаяр. Сомаши комсаши хьувкъарна Iаткъаш дола агротехника цIенхоштта телхаерех да цхьадолча боахамашка сомаши комсаши догIаш долча сортех ца лелаяр, районированни долча сортехи вIашагIъийнача сортехи йола керда гаьнаш дIа ца йогIар. Из гIулакх леладайта йиш яц. Керда дIайогIаш йола гаьнаш нийсача мугIарех а, мугIарашта юкъерча боарамех а, гектара тIа йоаггIача тайпара листа - нилха йолаш а дIайогIа еза.

Республикерча дукхагIа йолча сомийи комсийи бешамашка йоархI дукха тIаялар бахьан долаш Iаьржа пар беш лаьтта оахаш, бешамаш йоархIех IоцIенъеш къовсам лоаттабе беза. Бешамашкарча мугIарашта юкъе баьца даараш а кхыйола культураш а дIае мегаргъяц.

Бешамаш хьувкъаргъя удобренеш, къаьстта органически удобренеш яхкарга а лаьттанца боарамах тIоадал хиларга а хьежжа. Сомий а комсий а бешамашка удобренеш, кхо, хIаьта гаьнаш егIача цхьайолча моттигашка хий декха торонаш я вай.

Чоалхане а бехктокхаме а декхараш латт юртбоахаман болхлошта хьалхашка.

ССКП хургйолча XXI-гIча съездо айдаь къахьегамхой творчески хьинар юрта боахаман беша месячник толамца чакхдаккхарна тIалостабар хIанз чIоагIача лоархIаме да.

Ф. ЮРЧЕНКО,
ССКП обкома юрта боахама отдела заведующий.

Хьинаро сага цІи хозийт

Дика къахьегаш я Гудермесера Жданова цІерах йолча артела коллектив. Шоай болх цІаккха мел ца болийташ хадданза айбеш хьайоагІа цу артела барзкъаш тега ши цех. Царех цаІ заказех индивидуальни хІамаш тегаш я, хІаьта шоллагІаяр тикашка йохка массови хІамаш тегаш я. Цу цехий хьинар долаш йолча доттагІлен коллективах дувц укх корреспонденцес.

Нах раьза ба барзкъаш тегача мастерашта

Индивидуальни хІамаш тегача № 1 йолча цеха чу массехк саг вар. Царгара заказаш хьайидеш воаллар тенно дегІ а долаш, йиш хьалано хеташ хинна вокха саг. Саббаре, безаме къамаьл деш, хІара заказчика эшачунна теркам беш из хиларах чІоагІа раьза бар цунна шоашта барзкъаш дайта баьхка нах. Из вар цеха начальник нов. Водолажский. Заказаш де баьхка нах дІабахачул тІехьагІа нов. Водолажскес дувц ший балхах:

— Укх шера лоархІаме айбеннаб тха цеха болх: ялхайтта мастеро электромотораш доахкача машинашца тег барзкъаш. ВІаший доттагІал а долаш хьинаре болх беш я тха коллектив. Тха цехера эрсе, нохчо, эрмало, селе — цхьан цІагІара нах ба аргдолаш ба. ХІара мастеро шийна хьалхашка оттадаь декхар бахача наха барзкъаш дика тегилга да.

Нов. Водолажскес дийцачоа тешалдора мастераша болх беча моттиго: къонача мастераште н.н. Воротникованеи Сгонникованеи юххе болх беш бар нохчий мехкарий Вагаповар Тамареи Ирабуи. Балха хьакъехьа наггахьа дІа-юха хІама хоатташ мара кхы тІера ца бовлаш барзкъаш тегаш боахкар уж. Цар дерригача гІулакхаша хьахьокхар царна шоай болх дукха безилга а из дика ховлга а.

Вай лакхе хьоабаь мехкарий Ирабуи Тамареи цхьа шу гаргга ха мара яц цу цехе болх беш бола, цхьабакъда, цу лоаццача хана индивидуальни хІамаш тега дика а Іомабеннаб уж (хьалхагІа массови хІамаш тегача артелашка болх баьб цар), хІаьта ерригача коллектива юкъе шоай къахьегамца белгал а баьннаб уж. Цу шинне шоай балха нормаш хадданза тІеххоачаш а ю, хІаьта барзкъаш дика а тег.

Цеха мастерашта массанена а ба заказчикаш раьза. Из дика хьахьокх заказчикаша цеха жалобайи предложенейи книжка тІа даьча йоазоша. Иштта заказчико П. Г. Лабзеевас язду:

«Дега чура баркал оал аз закройщика нов. Водолажскенеи мастера нов. Шикаревскаянеи сай жикет дика тегарах. Барзкъа гІаьхьа да, хоза да, говза хьадаь а да».

Хьинаре къахьегаш, толаме дешаш, пайдане салоІаш...

Дукхача хана массови барзкъаш тега цех готтача, тишача цІен чу уллар. Болхлой сагота хьежаш бар кердача помещенега. Юххера а, укх шера 1-ча августа, хьаяь яьлар Жданова цІерах йолча артела наха гІулакхдеча комбината лаьрхІа йола павильон. Цунах ах лакхе вай йийцача индивидуальни хІамаш тегача цехаи, хІаьта вож ах массови барзкъаш тегача цехаи елар. Шеръелар болх лоархІаме айбарна йола торонаш. Керда помещени сийрда а паргІата а я. ХІанз цехе барзкъашта улгаш, чопилгаш догІаш йола машинаш, хІаьта «Аверлок» яха зІы йоаккхаш йола машин а латт. ХІамаш тегача машинех дукхагІъяраш электромотораш доахкаш я. ПаргІагагІа я барзкъаш доахаш йола моттиг а.

Цеха балхага хьежача дика хоалу къахьегама чІоагІа тІера болаш болхлой болга а, цар болх говза вІашагІболла ховш цеха начальник вола зІамига саг Исмаилов Хади волга а. Сентябрь бетта план цеха коллективо кхоачашйир 153 процента, кхы лохлуш дац цун толамаш укх бетта а. Ер шу доладелча денз лаьрхІача цехе (закройщико нов. Князевс а мастераша а) ходаьд 1200 метр гаргга тайп-тайпара кІадаш. Царех кийчъе йиш я 22 бІаь тума мах бола продукци.

Уж толамаш даха вІаштІехьадаьлар цеха болх говза вІашагІбелла хиларах а, хІаьта хІара болхло къахьегама дисциплина дика йолаш хиларах а. Дукха да укхаза болхлочун безам дукхагІа къахьегама тІабохийташ дола гІулакхаш. ХІара денна планеркаш хул балха хьакъехьа дола тайп-тайпара кхетама къамаьлаш ду цеха начальника нов. Исмаиловс а, артела председатело нов. Г. И. Кутковойс а. ХІара денна лоархІа а лоархІаш, пена тІа хьалъетт хІара болхлочо балха норма кхоачашъяреи цо даькха алапии хьахьокхаш йола сводкаш. ХІара специалисто ший болх мара бац. Цо лакхйоах болхлочун квалификаци а ше деча хІамах бола цун бехктохкам а.

Цеха болхлошта юкъе дукхагІбараш тІеххьарча шерашка юкъера дешар дийша бола мехкарий ба. Царна юкъе дика йовзаш я мастер Цакаева Раиса. Цехе хьалтеха йоаллача сводка тІа Раисай тайпан цІера духхьал массаз а «дийнахь баь болх проценташца» аьнначa цифраш 140, 150, 160 латташ хул. Цудухьа аьлар цунах нов. Исмаиловс.

— Тха коллектива юкъе эггара сихагІеи дикагІеи болх бер Цакаева Раиса я.

Цехе кхы а дукха ба дикача балхаца шоай цІераш хазийта болхлой. Уж берригаш а бувцаргбац вай, цхьабакъда царна юкъе нохчий йоІ Вагапова Раиса, эрсий кхалнах Калинина Прасковья, Назарова Александра белгалбергба вай.

Говза вІашагІделлад цехе мукъа ха дІаяхьар а. Къона болхлой чуйнна шоай политически кхетам лакхбоаккхаш, шоай говзалах дола книжкаш Іомадеш ба. КІиран пхе дийнахьа тайп-тайпара мероприятеш хул цехе. Иштта, оршот дийнахьа комсомола истори Іомадеча кружока заняти хул, шинарча дийнахьа политинформаци хул, кхаьрача дийнахьа художественни самодеятельностен кружока заняти хул, ерача дийнахьа «Красни креста» кружока занятии, хІаьта пІаьраска дийнахьа техминимуми хул.

Цехе каст-каста хул салоІама сайренаш. Цу сайренашка цеха художественни самодеятельностен кружоко концерташ увттаду. Болхлошта дукха еза цеха культсовета председатель йолча нов. Игнатьевас кулгал деш йола хор, иллеш доахаш а халхараш деш а бола солисташ.

Хьинаре къахьега а говза салаІа а ховш я из коллектив.

ІаІ. КОСТОЕВ.

ДикагІа барашка дуденнар

1958 шера 1-ча январера денз 1-ча октябре кхаччалца йолча хана 2200 а кхы дукхагІа а, хІара Іаттагара шура яьккха, шаьрача ядача районний колхозашкара дояркаш

Кугаевских Т. — Сунженски р-на «Путь к коммунизму» яха к-з	4119
Колесникова Л. — Сунженски р-на «Путь к коммунизму» яха к-з	3775
Безреброва Е. — Сунженски р-на «Путь к коммунизму» яха колхоз	3296
Гулаева Т. — Шелковски р-на Сталина цІерах йола к-з	3216
Ланговая М. — Грозненски р-на «Аргун» яха к-з	2959
Тюгулева К. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2869
Зверева А. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2850
Гейманова Н. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола колхоз	2769
Амриева Е. — Сунженски р-на «Путь к коммунизму» колхоз	2729
Бокова М. — Грозненски р-на «Аргун» яха к-з	2711
Здобникова Е. — Сунженски р-на «Киров» цІерах йола колхоз	2710
Кузнецова В. — Шелковски р-на Сталина цІерах йола к-з	2696
Шухина Т. — Шелковски р-на Сталина цІерах йола к-з	2682
Тельпук М. — Грозненски р-н, «Аргун» яха к-з	2678
Стороженко Н. — Шелковски р-на «Киров» цІерах йола колхоз	2671
Никифорова М. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола колхоз	2650
Коноба Н. — Грозненски р-н, «Аргун» яха к-з	2621
Сигарева Н. — Сунженски р-на XIX партсъезда цІерах йола к-з	2613
Дудошкина Л. — Шелковски р-на Сталина цІерах йола колхоз	2601
Соломатина Н. — Шелковски р-на Сталина цІерах йола колхоз	2589
Кузнецова Т. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2588
Дудкина А. — Сунженски р-на XX партсъезда цІерах йола к-з	2562
Адамова Е. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2548
Лущикова А. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2548
Пащенко А. — Грозненски р-на «Аргун» яха к-з	2547
Комаренко П. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2540
Кузнецова П. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2535
Дроговозова Ф. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2531
Дурба В. — Грозненски р-на «Аргун» яха к-з	2530
Плысачева Ю. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2528
Куценко О. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2520
Колесникова Ю. — Грозненски р-на «Новый быт» яха к-з	2512
Титоренко М. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2471
Аработян А. — Сунженски р-на «Путь к коммунизму» яха к-з	2463
Аджибатырова Р. — Наурски р-на Ленина цІерах йола к-з	2442
Ткачева Г. — Наурски р-на Калинина цІерах йола к-з	2442
Хаженова В. — Наурски р-на Калинина цІерах йола к-з	2430
Бычкова А. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2428
Яковлева Е. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2427
Лихтей М. — Наурски р-на Калинина цІерах йола к-з	2426
Нагуманова Г. — Каргалински р-на «Красный пахарь» яха к-з	2424
Хрыкина Н. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2417
Кузнецова А. — Сунженски р-на XIX партсъезда цІерах йола к-з	2414
Гребенченко Л. — Сунженски р-на «Победа» яха к-з	2406
Чабанова М. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха колхоз	2405
Шенцова Н. — Наурски р-на Ленина цІерах йола к-а	2400
Валиева К. — Шелковски р-на Кирова цІерах йола к-з	2398
Дербасова Е. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2392
Турзай М. — Сунженски р-на XIX партсъезда цІерах йола к-з	2391
Вербицкая Д. — Сунженски р-на, ЦІеча Эскара цІерах йола к-з	2388
Дохненко Т. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2384
Ефремова А. — Шелковски р-на Сталина цІерах йола к-з	2371
Оприш Е. — Сунженски р-на XIX партсъезда цІерах йола колхоз	2358
Яхляева Б. — Шелковски р-на Кирова цІерах йола к-з	2353
Посадская Ф. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2345
Кучина М. — Наурски р-на «Октябра 40 шу»» яха к-з	2345
Спиридонова Н. — Сунженски р-на XX партсъезда цІерах йола колхоз	2334
Козаева Т. — Сунженски р-на XIX партсъезда цІерах йола к-з	2333
Черчашина Л. — Наурски р-на «Россия» яха к-з	2332
Краюшкина П. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2331
Баварцева Р. — Сунженски р-на ЦІе Эскара цІерах йола колхоз	2329
Фоменко В. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2328
Ливенштейн Ф. — Сунженски р-на ЦІе Эскара цІерах йола к-з	2318
Доганчук О. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2315
Ахмадова Х. — Шелковски р-на Сталина цІерах йола к-з	2308
Белозерцева Е. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2308
Тищенко А. — Шелковски р-на «Коминтерн» яха к-з	2305
Савина Р. — Наурски р-на Ленина цІерах йола к-з	2300
Игнатенко Е. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2299
Куценко Л. — Сунженски р-на XIX партсъезда цІерах йола к-з	2294
Заводская Н. — Сунженски р-на XIX партсъезда цІерах йола к-з	2286
Голохина Е. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2286
Обрядина Д. — Наурски р-на «Россия» яха к-з	2285
Корякина В. — Сунженски р-на «ЦІеча Эскара цІерах» йола к-з	2281
Гончарова В. — Грозненски р-на «Новый быт» яха к-з	2274
Шевцова В. — Сунженски р-на XIX партсъезда цІерах йола к-з	2271
Ворődкина М. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2269
Мишукова Ю. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2267
Федько В. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2265
Ходячих А. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2265
Быканова М. — Наурски р-на Ленина цІерах йола к-з	2263
Гриценко В. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2262
Усова В. — гор. МагІалбик «Кавказ» яха к-з	2262
Маголаева Е. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2262
Мацола В. — Грозненски р-на «Новый быт» яха к-з	2256
Щербакова З. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2246
Никитина Н. — Наурски р-на Ленина цІерах йола к-з	2238
Андрюнькина А. — Шелковски р-на Сталина цІерах йола колхоз	2235
Митина А. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2227
Луценко М. — Сунженски р-на XIX партсъезда цІерах йола к-з	2227
Косова Е. — Сунженски р-на Кирова цІерах йола к-з	2219
Осипова П. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2216
Григорьева Р. — Грозненски р-на 1 Мая цІерах йола к-з	2216
Котельникова Л. — Сунженски р-на «Победа» яха к-з	2214
Кобозева А. — Наурски р-на «Россия» яха к-з	2213
Новикова К. — Сунженски р-на «Победа» яха к-з	2212
Самокрутова Е. — Наурски р-на Ленина цІерах йола к-з	2200

1958 шера 1-ча январера денз 1-ча октябре кхаччалца НГІАССР юрта боахаман Министерствон совхозашка 2200 а, кхы совгІа а килограмм хІара Іаттагара шура яьккха дояркаш

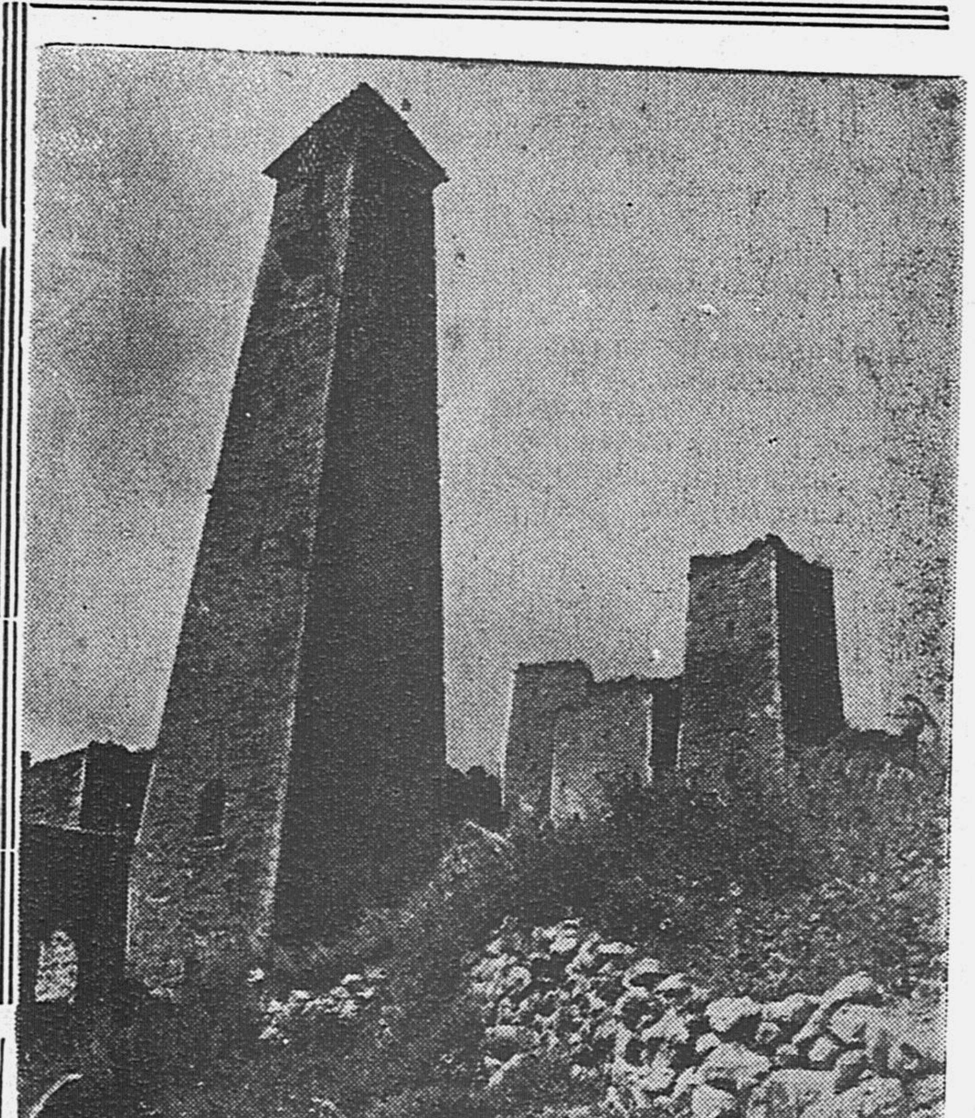
Скибо Е. — Красноармейски совхоз	3216
Гречко А. — Горячеисточненски совхоз	2956
Алексеева Т. — Горячеисточненски совхоз	2869
Салтаева З. — Надтеречни совхоз	2802
Галаева З. — Ингушски совхоз	2632
Еременко Е. — Горячеисточненски совхоз	2619
Аристова А. — Красноармейски совхоз	2555
Адсаламова Н. — Надтеречни совхоз	2551
Салагубова Н. — Грозненски шурий совхоз	2540
Сайдулаева Е. — Надтеречни совхоз	2539
Бараханова З. — Горячеисточненски совхоз	2525
Бурцева В. — Ермоловски совхоз	2524
Мурзаева Е. — Надтеречни совхоз	2478
Махмудова Х. — Надтеречни совхоз	2475
Юсупова Б. — Надтеречни совхоз	2448
Самбулатова М. — Горячеисточненски совхоз	2441
Абубакарова М. — Горячеисточненски совхоз	2420
Понамарева Е. — Горячеисточненски совхоз	2414
Майрукаева Е. — Гудермески совхоз	2407
Сорокоумова В. — Предгорни совхоз	2402
Бекова М. — Ингушски совхоз	2395
Шакова М. — Грозненски шурий совхоз	2394
Солокьева К. — Горячеисточненски совхоз	2375
Шестак Е. — Ермоловски совхоз	2356
Борисова К. — Горячеисточненски совхоз	2354
Яковлева О. — № 1 йола Шурий совхоз	2350
Глазова Л. — № 1 йола Шурий совхоз	2348
Заикина Р. — Горячеисточненски совхоз	2346
Захаркина Л. — № 1 йола Шурий совхоз	2326
Сайдулаева А. — Надтеречни совхоз	2324
Дайберт Х. — Горячеисточненски совхоз	2324
Жаркова А. — Грозненски Шури совхоз	2323
Хаспиева Ш. — Горячеисточненски совхоз	2320
Баранкова М. — Горячеисточненски совхоз	2315
Эльмурзаева З. — Надтеречни совхоз	2315
Исмаилова З. — Красноармейски совхоз	2310
Яковлева М. — Грозненски Шурий совхоз	2276
Комплектова Н. — № 1 йола Шурий совхоз	2260
Казанеско Л. — Горячеисточненски совхоз	2259
Хаснева К. — Надтеречни совхоз	2252
Яковлева В. — № 1 йола Шурий совхоз	2250
Рассуханова З. — Горячеисточненски совхоз	2234
Гмырина П. — Надтеречни совхоз	2231
Козлова М. — Предгорни совхоз	2226
Асхабова М. — Горячеисточненски совхоз	2226
Воробьева Т. — № 1 йола Шурий совхоз	2225
Дрожжина Е. — Горячеисточненски совхоз	2220
Селиверстова О. — № 1 йола Шурий совхоз	2216

1958 шера 1-ча январера денз 1-ча октябре кхаччалца НГІАССР совнархоза чхьагІара-коньячни треста совхозашка хІара Іаттагара 2300 а, кхы совгІа а килограмм шура яьккха дояркаш

Веприкова А. — Наурски совхоз	3220
Слюсарева Е. — Наурски совхоз	3140
Провоторова А. — Наурски совхоз	3133
Мартыненко И. — Наурски совхоз	3020
Васина Р. — «Советская Россия» яха совхоз	2917
Мунштук Л. — Наурски совхоз	2757
Жукова Н. — Ленина цІерах йола совхоз	2720
Слюсарева Л. — «Советская Россия» яха совхоз	2693
Чижикова А. — «Советская Россия» яха совхоз	2687
Бронникова Р. — «Советская Россия» яха совхоз	2590
Басхонова К. — Наурски совхоз	2549
Вещилина М. — Новосельски совхоз	2429
Ильясова З. — Новосельски совхоз	2402
Глушко М. — Ленина цІерах йола совхоз	2306

1958 шера 1-ча январера денз 1-ча октябре кхаччалца йолча хана хІара Іаттагара 1500 а, кхы совгІа а килограмм шура яьккхача лоаман районашкарча колхозий дояркаш

Тазбаева К. — Курчалоевски р-на Ленина цІерах йола колхоз	2300
Курбанова Л. — Курчалоевски р-на Ленина цІерах йола колхоз	2150
Гаджанаева С. — Веденски р-на «Победа» яха к-з	2124
Музаева Х. — Веденски р-на Советий VII съезда цІерах йола к-з	2100
Такалашева У. — Веденски р-на «Победа» яха к-з	2048
Акбулатова А. — Советски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2005
Абдурзакова З. — Советски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	1624
Магомедова Ф. — Советски р-на Шерипова цІерах йола к-з	1500

Сурта тІа: Лоаман гІалгІайче. Аьга-Кхалара вІов-гІала. Автора сурт.

Нохч-ГІалгІай халкъа историн цхьадолча дешаех

(Наькъа заметкаш)

Вай советски мехка цхьанна а моттиге Кавказе санна дукха къамаш дахац. 50 тайпал дукхагІа бувцаш мотт а наречи а я укхаза. Иштта гулденнача меттай этнически хувцамаш довзарна уйла тІайода.

Революци хилалехьа хиннача Россе Кавказа къамий истори довзийташ хІама дацар, хІаьта царех йолча легендаша дІаяхача цар исторически ханах кхетаргволаш хІама дувцацар. Буржуазни теоретикаша сага дегІа маьжений (керта, дегІа, чо тІабалара боарамех а и. кх. д. а) белгалонаш увттаярца цаІаш дикагІеи вожаш вогІеи лерхІаш къестадора къамаш. ТІехьа дисаьчеи лакха латтачеи расашта халкъаш а декъаш, цу харцхьехамо телхадора мадарра дола истори довзара гІулакхаш.

Вай советски мехка чІогІа теркам тІабахийтаб халкъий истори Іомадарна, этнически географен дукхха дешаш довзийтарна. Общество дегІаярах болча марксистски хьехамо къамаш а цар метташ а вІашагІкхетари уж дегІадахкари довза торо хулийт. Кавказе дахача дукхача къамашта юкъе Нохч-ГІалгІай къам кІезига таьхка да. Цудухьа цун историен хьакъехьа яздаь лоадам болаш хІама дац.

Долаш дараштa юкъе лоархІам болашагІа дар да Тер-Мартиросяна яздаь, 1933 шера арадаьнна, 600—700 шерашкара гІалгІай истори хьоадеш дола йоазув. Из а легендашеи наха дувцарашеи яхачох яздаь да. Дукха зама денз хьа шоай меттала йоазув а долаш хьабоагІача гуржий, армяний дола эзараш шерашка денз хьадоагІа яздаь истори санна шоай истори хила йиш хиннаяц шоай металла йоазув доацаш хиннача нохч-гІалгІай халькъа. Цхьабакъда яздаь истори деце а, вай материальни культура 3.000 а кхы дукхагІча а хана денз хьайоагІаш-м я. Нохчийи гІалгІайи мехкарча лоамашка йолча дукхача гІалаша цец воаккх архитектурни йоаккха говзал йолаш уж хьаяь цу ханара нах хиларах. Царех цхьаяраш хьаяь дукха бІаьшераш дІадаха доллашехьа а, хІанз а тІехьа дукха талханза я. Лакхача лоамашка массанахьа а хІана яц аьнна, даьхка доахка бІенаш санна, кхерах яь, чІоагІа, ха дукха дІаяхарца Іов а тІаяьнна ягІа уж гІалаш. Царех цхьаяраш я 20—25 метр лакха, урагІа мел йолх готтагІа а йолаш. Чура тІом дІабеш хинна моттигаш а архитектурни фасадаш а геометрен хьакъехьа чІоагІа нийса я цар. Пхьуй, ТІаргим, Хамхи, Аьгекхала яхача моттигашка я Ткъо бІаь Ерда яха гІала. ТІемахойи коа тІарча хьайбайи сурташ тІа а доахкаш, кхера боал цун фасада тІа. ДІачу воаллача наІар тІа лакхе диъ саьна жІарг а доал цутІа. Цо дагайохийт дІаяхача гаьннарча хана нохчийи гІалгІайи лоамашка йита керага дына лар.

Массанахьа а гІалаш мел ягІача лаьттан кІалха а лаьттан тІехьа а кхерах даь маьлхара кашмаш да. Цар чу Іодехкаш хиннад байнача наьха декъий. Цу декъий тІехкаш хІанз а тІехьа цар чу яда.

Цу къаьнарча памятникаша хьахьокх вай лоамашка цу хана даьхача халкъа йоккха культура хилар. Шатой, Итум-Кала, Кахете, Эса чІожа, Хевсурете гІолла долха мухь кхихьа гІашлой наькъа такилгаш чакхдоалача, лоамашка йисаь цу хара лараш хІанз а тІехьа йолаш я. Из хиннаб цу замах уж дІа-юха ухаш хинна цаІ мара боаца никъ. Цу новкъа дехьа а сихьа а гІалаш ягІа. Иштта, гІалаш я г. Орджоникидзера Тбилисе бодача гуржий новкъа а Дарьяла чІожа Тамара паччахьа гІала ягІача денз Тбилисе чукхаччалца а.

Октябра бетта город Тбилиси йилла 1500 шу далар дездергда гуржий мехка. 1500 шу хьалхагІа яь гІалаш хІанз а тІехьа йолаш я Тбилисе. Уж гІалаш вай Нохч-ГІалгІай лоамашка яраштa чІоагІа тара я. Дукхача замашка культура хувцалуш хьаяра, ды боацача ханара а керастеи бусалбеи дыний ханий а белгалонаш шоашца йола уж памятникаш тахка деза. Каст-каста хоатташ хоз хьана яьй уж гІалаш, мишта баьхаб уж гІалаш яь нах, малагІа хувцамаш хиннад цу хана денз хьа аьле. Фаьлгаши легендаши мара цу дешашта мадоагІара жоп луш дола хІама дац. Укхаза дахача шовзткъе иттнел дукхагІа долча къамал совгІа, Кавказе бах гаьнна хьалха хиннача къамех бола таташи ассирийцаши. Эса чІоже тохкаш профессор Крупновна кораяьча хІамаша дувц бронза хана хиннараш. ЖІайраха (Іармхи курорта гаьна доацаш) цІастах яь сай бІалгІа кораяьй. Из бІалгІа хІанз Нохч-ГІалгІай краеведчески музее я. ДІаяхача хана нах зерате уха моттиг хиннай из. ГІалаш а археологически тохкамаш деча корайоагІа хІамаш а гаьнна дІаяхача ханара дола нохч-гІалгІай материальни культуран истори да. Кавказе дахача къамашта юкъе гуржашкареи армяьнашкареи дІайиккхача нохч-гІалгІай дар доккхагІа дола халкъ да. Меттага диллача вІаши кхетадеш да нохчий а гІалгІай а метташ, шо-шоай диалект йолаш дале а. Нохч-ГІалгІай къам массехк племех латт: нохчех, гІалгІаех, орстхойх, кистех, чІеберлоех, аькхех, маьлхех. ДІаяхача хана царех хІара племя ше къаьстта дола къам санна дахар. Октябрьски революци хинначул тІехьагІа уж шоайла вІаши бувца мотт кхетабеш дола племеш нохч-гІалгІай цхьа къам а хинна дІаэттар. НохчашкареигІалгІашкареи дІайиккхача цу юхе дисаьча племех болча наха шоаш бахача моттигага хьежжа шоех нохчий е гІалгІай да тхо оал.

ЧІоаггІа дегІайоагІача Нохч-ГІалгІай республикан социалистически культурои экономикои бувцача метта а вахара гІулакхий а хьакъехьа шоайла дегІала кхувл уж племеш цхьа къам хулаш дегІадахкар а, хІаьта цул тІехьагІа къамаш а иштта вІашагІкхеташ, увш дегІадахкар а дерригача дунен тІа социализм котъяьлча, дунен тІа цхьа социалистически халкъа боахам этта баьлча хургдарех да. Из иштта хургхилара белгало я нохч-гІалгІай цхьа къам а хинна уж племеш дІаовттар а.

Дукхача нохчашта а гІалгІашта а хац Кавказа довкъел дехьа Грузински ССР-е Алазань яхача хи йисте нохч-гІалгІай мотт а бувцаш, нохчехи гІалгІайхи баьнна бола тоъал дукха кисташи бацойи бахилга. Кистий мотт нохчичоа гарга латт, хІаьта бацай мотт гІалгІайчоа гаргагІа ба. Город Орджоникидзера г. Тбилисе бодача гуржий новкъа, цул тІехьагІа Гурджиане, Цинендале, Ахмеде гІолла чакх а ваьнна 500 километр никъ бича Дуиси, Джоколо, Умало, Хелазави, Убахави яхача кистий юрташкеи Гемоалвани, Кемоалвани яхача бацай юрташкеи кхоачаргва. Іажаш, кхораш, гранаташ, инжир, бІараш долча сомий бешамаш, кахетински яха эггара дикагІа дола чхьагІар доаккха комсаш йолча цу юрташка дика бах колхозникаш — кисташи бацойи.

ДІадахача бІаьшерашка хиннача гуржий литературе чу нохчехи гІалгІаехи, хІаьта иштта царчоа тара бола мотт бувцача племехи кистан оалаш хиннад. Иштта оал цар вай нахах хІанз а тІехьа.

Массаз а Кавказе дахача къамех ба кисташ. Ший географически йоазонашта юкъе вай эра доладала ши бІаь шу хьалхагІа ваьхача гречески Іилмахочо Птоломей Клавде Кавказе даьхача кхыча къамашта юкъе хьоаду кистий къам а. Из исторически цІи йола вай нах-кисташ хІанз а бах Кахетерча Алазань яхача хи йисте. Аьхки лоамашка даьжа, беррига никъ а дІалаьца дукха кІай жа Азербайджана Каспийски форда йисте ядача аренашка дажа дІадахийта кийчдеш дайра тхона. ЧІоагІа гІадбаха накъа бахабар шоай жаІушта кистий юрташкара колхозникаш.

Колхозникий юрташ хоза а тоаенна а я. Массанахьа улицашка боккхача кхеран хьисапе яь, турбашка гІолла дилла лоаман шийла, цІена шовда доагІа колонкаш я. Кахете товш долча куце тхьовра денз хьайоагІача формах дола, цхьадараш шозза вІаштІара даь а долаш, цІенош да, юртарча сомий бешамий гаьнаша къайла а доахаш. Къаьстта белгал доал юкъерча школен кІай цІенош. Дерригa кхал а маІа а бераш дешара юкъе эзад. Школе гуржий а эрсий а металла хьех.

Гуржашта юккъе бахача кисташта шаьра хов гуржий мотт, деша а цу металла деш цар. Цхьабакъда шоаш бахача шоайла вІаши кисташа бувцар шоай наьна мотт-нохчий мот ба. Хьаша чІоагІа лоархІаш нах ба кисташ.

Дуиси яхача юртарча коммунисташа Калтарашвили Юсапа, Душивили Махьмада, Боганшвили Шатос дийцар тхона кистий колхозашкарча колхозникий дІаьхийча вахарах. Колхозий боахам кертерча даькъе жаи бешамаши лелаярах латт. ДІаьхий а йоккха культура йолаш а да кистий юрташкарча колхозникий вахар. Цар дувц кисташи бацойи Нохч-ГІалгІай мехках дІа мишта къаьстаб а 200—300 шу хьалхагІа. Шах Іаббас яхача пирсаьний паччахьа гуржий мохк бохабаьчул тІехьагІа Итум-кхалара Кахетерча ара Алазань яхача хи йисте баха баьхкаб уж. Эггара хьалха ваха хайнар Дуиси яха юрт йилла Дуо яхар хиннав. Кахете эггара дикагІа йола моттиг я тха яр яхаш, доаккхал а деш йовзийт цар тхога сомийи комсийи бешамаш дукха йола шоай моттигаш. Нохч-ГІалгІай АССР-а кердача карта тІа Итум-кхалера 40—50 километр къулбехье ухк Дуисии Джаколои.

Бацошца а къамаьл хилар тха. Гемоалвани яхача юртарча бацочо инженера Мончараули Вахтанга дийцар тхона цу лакхехьа хьоаяьча хана чухь Къазбекера шоай даьй цига бахар. ГІалгІай меттала паргІата къамаьл дора цо шоай даьй гІалгІай ба а йоахар.

ГІалгІай мотт лебеш бола бацой Гемоалвании Кемоалвании яхача юрташка бах, хІаьта вокх бацоша лебер гуржий мотт ба.

Кисташ бусулба ди болаш ба, хІаьта бацоша лелабер кераста ди ба.

Кистех а бацойх а бола дукха нах ба лакхера дешар йисте даьккха инженераш, хьехархой, агрономаш, Іилман а техникан а болхлой болаш.

Грузински ССР-а Казбекски районе тхох кхийтар Мальсагошивили (Мальсагов), Чербижишвили (Чербижев), Картошвили (Картоев) тайпан цІераш йола гуржий. 22 ноахал дола уж тайпаш хьадаьнна ха лаьрхІача, 1000 шу ха хургья, вешта аьлча IX—X бІаьшере хьахиннад уж тайпаш. Казбекски районе Дарьяла чІожа кистийи гуржийи тайпаш вІашагІа эрца гуржашта юкъе йисаьй уж тайпан цІераш. МалагІачаргахьа дукхагІа озаш из хиннад ха хала да.

ДІаяхача замашка вай мехка этнически хувцамаш довзар нохч-гІалгІай халкъа историн доккха дош да. ХІанз вай Нохч-ГІалгІай метта, историн, литературан Іилман-Тохкама института хьалхашка латт вай халкъа дІаяха ха йовзийташ йола материал Іомаяра а тахкара а декхар.

Из боккха болх чакхбакха института мамогга новъостал де деза рузкъанца а ахчанца а, къона кадраш кийчъеш а, хІаьта иштта опыт йола историкаш нийсбеш а.

Иштта кхы тІа а новкъостал данза даргдац профессора Крупновна а, цо деча археологически балхашта тІехьа, хІана аьлча, уж балхаш де цунна хьожадаьр кхоачам болаш хІама дац.

Лоамарча районашка дола материальни культуран къаьнара памятникаш доха ца дайташ лорадарна ха оттаданза даргдац. Ткъо бІаь Ерда яха гІала цхьацца-шишша кхера боаккхаш музеешка а къаьнара хІамаш езача наха а дІа-юха кхухьаш йохаеш латт. Иштта йохаеш гаьна йоале, цох лард мара кхы хІама юсаргьяц.

Нохч-ГІалгІай Іилман-Тохкама института хьалхашка латта нохч-гІалгІай халкъа дІаяхача ханара истори Іомадара декхар кхоачашдеча института новкостал де декхарийла я партийни советски органаш.

Тангиев Іаддал-Хьамид

Доазол дехьара

Советски республикай къаман денош Брюсселерча Дерригдунен выставке

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). 15 октябре чакхдайлар Брюсселерча Дерригдунен выставке СССР-а павильоне хинна 15 советски социалистически республикай къаман денош. Цу дийнахьа хилар Латвийски ССР-а къаман ди. Цу деноша дикка тIо дир советски павильоне хиннача дуккхача наха советски республикай халкъий вахар-хьал довза а, советски Iаьдал латтача шерашка царна кагаргIдаьннараш довза а. Бельгийскии кхыча мехкийн турийстий торо хилар хIара советски республикан белгалонаш а оамалаш а йовза. Къаман деношка павильона радиои телевиденеи гIолла трансляцеш йир искусствон республикански мастерий концерташта, промышленностени юрта боахамеи новаторийи дикагIа болча къахьегамхойи къамаьлашта. Советски павильоне хиннача кинотеатре хьийкхар советски республикашта хетадаь дола художественни фильмаши киноочеркаши.

Синьцзяне хьалхара пассажирски поезд я

ПЕКИН. (ТАСС). Агентствос Синьхуа хоам бечча бесса, 11 октябре машиннаькъа тIа гIолла Ланьчжоу (провинци Ганьсу) — станци Хунлюхэ (Синьцзяне - Уйгурски автономни областера хьалхара машиннаькъа станци) пассажирски поездаш аха йолаеннай. Ланьчжоу - Синьцзяньски машиннаькъа 1149 километр хулча участке поездаш аха йолаяро къоастаяр мехка цу автономни областаца бувзам лелабара проблема.

2800 километр хулаш йола Ланьчжоу - Синьцзяньски магистраль хьалъяь яьлча, Китаян гаьнара къилбаседан-малхбузен районаш мехка кхыча районашца бувзам болаш хургъя. Керда магистраль китайско-советски доазон тIа йолча Алашань яхача перевале а кхаьча, СССР-а машиннаькъаца хьакхетаргъя. Цо лоацбергба Москванеи Пекинаи юкъера никъ китайско-монгольско - советски машиннаькъаца нийсбича эзар километр совгIа.

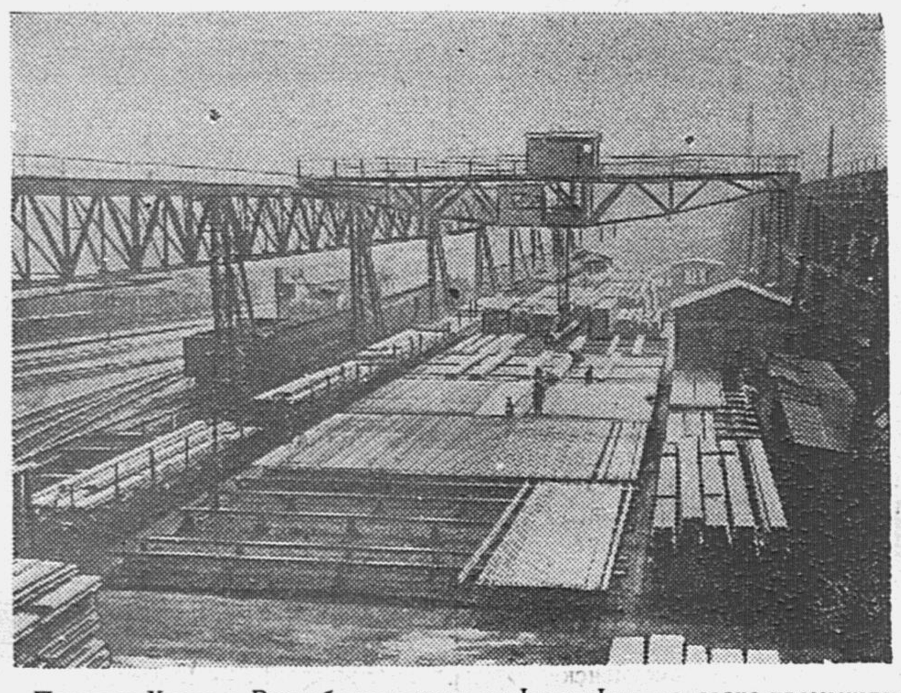
Салман ОЗИЕВ

Хеца кортамукъале!

ЦIека бесаш тайп-тайпара
Долаш къамаш дукха да.
Бакъда цу дерригнех хIара
Къам ший бокъо езаш да.
Iаьржа, цIе, кIай бос бар аьнна,
ДегIо шийна дезар дех.
Iарапечо оарцагIваьнна
Кортамукъа вахар лех.
ЦIока кIайдолчоа мо вахар
Дезаш ва из Iарапе.
Ла магац кхы наха вацар,
Воахалац из Iазапе.
Къаьнабараш, истий, бераш,
Мехка мелбоа кагийрхой,
Царца цхьана цхьа барт болаш
ГIайттаб болхлой, ахархой.
Кхайкор кортамукъал йолаш,
Берригнеша цхьа барт баьб.
Шоай халкъ мукъадоаккхаргдолаш,
Къиза къовсам болабаьб.
Наьха мехка́ доал де гIертар
На́ха́ цIаккха везаш вац.
Шоаех лаьш беш, нувр тIатехкар,
Дунен цхьанна къамо лац.
Цудухь еций майрра къувсаш,
Бала Iийша Иордан.
Цу къовсама дакъа лувцаш
Я цун лоалахо Ливан.
Къахьегамхой мукъабовлга
Рузкъан даьшта шаьра хов.
ХIаьта оалал дIахо хьолга
ЦIиймергашта чIогIа лов.
Шоай юххера низ хьалхьоабаь,
Кхеро гIерташ хьувз уж нах.
Нах-ма балев чIогIа дорхбаь,
Хьалбизаь ба къовсамах.
«Досса, аьлий, тасса оалал,
Хеца кортамукъале!
Шун оалала кхаьчай Iоажал,
Нах гIайттаб хIанз турпале.
ДегIамашка синош доахкаш
Халкъаш шоана дацаргдац.
Кортамукъале хьайоаккхаш
Бола къовсам соцаргбац.
Колонеишта доал даь ханаш
Йицъялийта! Уж яхай!
Мукхдиад шун къиза гIабаш,
Уж Iокховса ха кхаьчай!»

* * *

Михо эго йиткъа гаьнаш
Санна оалал эгаш латт.
Гаьнаш тIара лега гIанаш
Санна гIабаш легаш латт

Польски Халкъа Республике шерра дегIадоагIаш да езача промышленноста дакъа—металлурги. Цу мехка хIара шера лоаладу 5 миллион тонн болат. Ер дIайода пятилетка йистейоаллаш — 1960 шу тIакхоаччаш — болат арахецалга шера 7 миллион тоннага кхоачаш лакхлургда цига.

Сурта тIа: Хожуверча металлургически заводе.

Польски Центральни фотоагентствон фото.

„США правительствон политика бахьан долаш Американ халкь сатем байна да“

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Эдлай Стивенсонеи демократически партен кхыболча лидераши пресс-конференци яьй, цигача йиийцар хоржамашта хьалхара кампани, хIаьта США арахьарча политикан дешаш.

Стивенсона аьлар, хургдолча хоржамех ВIашагIкхийттача Штаташка а дерригa дунен тIа а Эйзенхауэра правительствон арахьарча политиках йола референдум лоархI. Цо аьлар, нагахьа санна, хоржамашка демократически парти котйоале, из хургда США правительствон арахьара политика бахьан долаш халкъ сатем байна долга.

Тайванах долча дешах чанкайшисташта хьалхара переговораш кхоачашъе езилга белгал а даь, Стивенсона цунца критика йир китайски берда йисте ядача гIайрений хьакъехьа лелача политикана «Китаерча граждански тIемца дакъа лаца бокъо яц вай», — аьлар цо.

Конференце хиннача штата Нью-Йорка губернаторо Гарримана, сенаторо Хэмфри, хьалха хиннача губернаторо Лимена, сенате харжа оттаваьча демократически партен кандидато Хогэна хьаллаьцад Стивенсона даь къамаьл.

Бетта оагIонгахьа американски ракета яхийтар вIаштIехьа ца далар

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вашингтонера Юнайтед Пресс интернейшнл агентствон корреспонденто хоам беча бесса, США оборонан министерствоси фецарча-тIема низий командованеси 11 октябре Бетта оагIонгахьа урагIахийца американски ракета «Пионер» «лаьттан притяженен сферера араьннай» аьнна кхайкарал дарах «шоаш исторически доккха тIалат даьлга» бакъдир.

Канаверал мысера (штат Флорида) ракета урагIахийца цхьа сахьати ах сахьати даьлча, — язду корреспонденто, — печате хьаена яр хьалххе кийчъяь йола заявлени. Цу заявлене тIа куралаш а еш хоам бора, беттан ракета «лаьттан притяженен сферера араьннай» яхаш».

Из бакъ хиннадац, белгалду корреспонденто. Юнайтед Пресс интернейшнл агентствос из тIалат далара бахьан фуд аьнна хаьттача, хоам бу цо дIахо, Пентагона (США тIема ведомство — **Ред. белг.**) жоп делар шоашта дийнахьа кепа тоха аьнна енна заявлени «технически харцахьа яр», аьнна.

Цхьабакъда корреспонденто белгал-м дир, «беттан ракетах йола информаци Вашингтон чIоагIа хьежа яр», яхаш.

Эйзенхауэра пресс-конференци

ВАШИНГТОН. (ТАСС). 15 октябре хиннача президента Эйзенхауэра пресс - конференце цунга хаттараш дир Тайвана района хьакъехьа йолча американски политиках. Эйзенхауэра хьаллаьцар цу деша хьакъехьа Даллеса тIеххьара даь къамаьл. Ховш долча бесса Даллеса яь из заявлени американски печато лаьрхIай «тайваньски деша» хьакъехьа паччахьалкхен секретаро лаьца керда «чIоагIагIа» йола позици лоархI. Президентага хаьттар, Даллеса хIанзара позицеши Цзиньмыньдао районе йоккхий топаш еттилга соцадича «дикагIа» хургдар аьнна хьалха цо даь къамаьли вIашагIкхеташ дац аьнна хетий хьона аьнна. Эйзенхауэра могайир Даллеса позици, хIаьта ВIашагIкхийтта Штаташ берда йистерча тIайренашка дола чанкайшистски эскар кIезигде аьнна царна низ бе йиш йолаш яц аьнна дола цун дешаш юха дIа а кхайкадир. Кхыча хаттара жоп луш Эйзенхауэра аьлар, берда йистера шоай эскара цхьадола доакъош юхадаха кийча ба цигача юхедисаь эскар американски герзаца чIоагIдеш хиларах аьнна я яха чанкайшистий уйла хеза яц шийна аьнна.

Берда йистерча тIайренашкара шоай лоIамах чанкайшистски цхьадола эскар юхадаькхача ВIашагIкхийттача Штаташта дика хетаргдарий аьнна шийга хаьттача, цо аьлар, цу хьакъехьа хоадам болаш жоп дала безам бац ший.

Пресс-конференце йолча хана Эйзенхауэра белгалдир США арахьарча политикан дешаш конгрессе хоржамаш царна хьалхарча кампанеца дийцача шийна бакъахьа хетилга. Тайвана районе правительствос леладу тIулакхаш, аьлар цо, кампани йолча хана дувца дезаш дац, хIана аьлча цу района хьакъехьа йола США арахьара политика шинна партес йийца а чIоагIъяь а я.

КИПР. Английски салтий Никозен цхьа улица кIарцхалаш долча аьшк-саьргаца карт яь дIакъовлаш боахк.

ТАСС фотохроника. Эллас пресса сурт.

Пакистана президенто яь заявлени

ЛОНДОН. (ТАСС). Карачи городера Рейтер агентствон корреспонденто хоам бечча бесса, Пакистана президенто Искандер Мирза печата викалашка аьлар, мехка арахьарча политикана юкъе «хувцамаш хургдац» аьнна.

Пакистана конституци дIаяккхар дувцаш, Мирзас аьлар, хургдола парламента хоржамаш бахьан долаш «цIий Iо а тIоргда, хIаьта хоржамаш бокъонаш йоацаш а хургда» аьнна хеташ вар ше.

Со хьожаргва, аьлар президенто, «тIема хьал ма могга лоацде».

Мирзас хоам бир, Пакистане хIанзарча консультативни совета меттел 12—15 саг юкъе а волаш къаман совет вIашагIтеха хургья. ТIакхха, аьлар цо дIахо, специальни комиссес Пакистана конституци а кийчъергда, хIаьта цул тIехьагIа референдум а хургъя.

Мирзас белгалйир низбола центр а йолаш, хIаьта моттигашкарча органашта шерра бокъонаш а луш йолча паччахьалкхен аппарата ше тIехьа хилар хьахойташ йола ший уйла. Пакистане йоазув ховш бола нах 16 процент мара боацилга белгал а даь, цо аьлар, кхарж тассарна йола бокъонаш кIезигъе еза.

Дика специалисташ хургба царех

Грозненски нефтяной техникуме керда дешара шу дIадоладеннад. Дукха ба техникуме нохчийи гIалгIайи кагирхой. Цу доттагIлен студентий дезала юкъе 37 нохчои гIалгIаи ва. Деррига шой хьинар тIа а дахийта дIайолаяьй цар шой занятеш. Мехкдаьтта доаккха техникаши, нефтепереработчикаши, теологаши, гIишлош хьалъераши хила кийчлуш ба уж.

Дика кагирхой ба укх шера техникуме дIаийцараш. ЛоархIаме гIулакх да дуккха кагирхой къахьегама опыт а йолаш, вахар а довзаш производствера техникуме баьхка хилар.

ЧIоагIа дукха везаш дувц техникуме студентах Ибрагимов Iалех. Техникуме валехьа респотребсоюза Сунженски участке плотникали каменщикали болх беш хиннав из. ХIара денна ший говзал лакхъеш хиннав Iаьла, ялхлагIа разряд а еннай цунна. Iаьла техникуме деша вохийташ участкан хьалхле лелаераша еннача характеристика тIа яздаь да, из болхлошта юкъе сийдолаш а, кагирхошта юкъе политико-массови болх дика лелабеш а, масса хана инициатива йолаш а хиннав, аьнна. Производственни заданеш масса хана 130 — 145 процент кхоачашъеш а хиннав из. Шеко йоацаш да Ибрагимовх гIишлош хьалъяра гIулакхa дика мастер хургволга.

Иштта техникума гIишлош хьалъераш кийчбеча отделене дешаш ва Газимагамаев Махьмуд а. Из ва производстве дика къа а хьийта вена. Казахстане Джамбульски областе гIишлош хьалъеча болхло волаш хиннав из. Хьалха латтача болхлошкара производствон методаш Iомаеш хилар из цига.

Бакъда, Грозне цIавеначул тIехьагIа накъа-м даьлар цунна цита Iомадаьр. № 3 йолча хIамаш тегача фабрике гIишлош хьалъеча гIулакхашта товароведал болх беш хиннав из. Ший декхараш дика кхоачашдора цо. ХIанз юкъера технически образовани эшилга кхета а даь техникуме дешаш ва из.

Казахстане волча хана кирпишкий заводе болх а беш юртарча кагирхой школе дешаш хиннав Дурсаев Хасмахьмад. ВорхI класс яьккхай цо хоастора грамота а эцаш. 1957 шера цIавенав из ший даьй мехка. Шалински райпромкомбината херх хьокхача рама тIа мастерал болх беш хиннав из. Укхаза а дикача балхаца ше дIавовзийтар цо. ХIанз Хасмахьмад студент ва.

Акмолински областе дика дийша ворхI шера деша школа йистеяьккхар Дугиев Зяуддина. Производственни стаж а йолаш венав из а техникуме.

Казахстанерча Темир-Тау металлургически заводе къахьегаш хиннав Эгиев Мухьмад-Сали. Дукха керда хIамаш дайзад цунна цу Казахстански Магнитка оалаш йолча йоккхача заводе. Грозне цIавеначул тIехьагIа ОГПУ цIерахча кирпишкий заводе болх беш хиннав из. Болх беш воллашехь а деша а вагIаш дика яьккхаяр цо 7 класс. Кирпишкий заводе болх беш откатчика говзал а Iомайир цо. Производствон новаторашa лелаеча социалистически яхье хьалха латтаращца яр Мухьмад-Салеци. Приемни комиссен берригача членаша чIоагIа раьза а хинна дIаийцар из техникуме.

Техникуме дIаийца ба кхы а дукха кагийнахи мехкарийи. Мальсагов Салауддин венав техникуме Назранерча юкъерча школан бархI класс яьккхачул тIехьагIа. Школера ена я Асхабалиева Эльвира а.

Мальсагова Зояи цун новкъост Эдисултанова Розаи технологически отделене кхоалагIча курсе дешаш ба. Зоя — отличница я, хIаьта ший дикача гIулакхашца студенткашта юкъе дикагIа лоархIаш я из. Дукха ха йоаццаш Грозненски нефтеперерабатывающи заводе производственни практике яха хиннай из. Цига а дIадовзийтад цо ше хьинар долаш дика специалист хилар.

Ши-кхо шу даьлча дика а болаш, квалифицированни техникаш хургба цу студентех.

Я. БЕРГЕР.

Производстве болх а беш...

Дийтталагlа шу да вай республикански заочни юкъера школа болх бе йолаенна. Цу дIаяхача хана дукха бIаьш дешархой баьннаб из йистеяьккха. Хьехархой, лораш, инженераш зоотехникаш иштта кхы дуккха специалисташ хиннаб царех. Цунах доккхал де йиш йолаш я школан хьехархой коллектив.

400 совгIа дешархо ва хIанз школе дешаш, царца ба тайп-тайпарча заводашкара, фабрикашкара, учрежденешкара болхлой, юртбоахаман болхлой, Советски Армера эскархой. Царца ба кагирхой а ха яха бола нах а. ХIара шера дукхагIа кхы школе дешархой, хIаьта юкъереи лакхереи школаш эргаяхарца кхы а дукхагIа хургба уж.

Партен XX съездо яьча решенех заочни дешар тоадара боккха болх бе вIаштIехьадаьннад заочни юкъерча школен. ДукхагIа дешархой чуэзаб заочни деша, Просвещенен Министерствос еннача указанех районашкарча школашка консультационни пункташи консультационни группаши вIашагIъехкай. Цу гIулакхо торо хулийт дукхагIа дешархой дешара юкъе оза а, царга дикагIа дешийта а. ХьалхагIа гаьнарча районашкара кIезига хулар заочни школашка дешаш бараш. ХIанз, консультационни цункташ вIашагIъехкачул тIехьагIа деша безам болаш мел вар заочни дешара юкъе эзав.

— Бокъонца дешарца безам а болаш, из доккха бехктокхаме гIулакх долга а ховш, дешаш барий дика чакхъяьккха вIаштIехьадоал заочни юкъера школа, — йоах соца къамаьл даьча цу школан завуча нов. Мурынкина.

Болх беш воллашехьа а заочно деша вIаштIехьадаргда моллагIчун а бокъонца деша безам болаш волчун. Из дика белгалдоаккхалу республикански заочни юкъерча школан опытага хьежача.

Производстве дика къа а хьегаш иштта дика заочни школа йистеяьккхар «Красни молот» завода мастера Папковс, гIишлошьяра-монтажни управленен монтера Е. Барановс, гаьнарча Наурски районерча колхозникаша Хомяковс, Тищенко Г. иштта дукха кхыбараша а. Уж хIанз лакхерча дешара заведенешка заочно дешаш ба, хIаьта заочни юкъера школа йистеяккхарах дукха ба институташка стационаре деша баха а.

Цунах а ха йиш я заочни дешара система лоархIаме гIулакх долга а моллагIча къахьегамхочунга юкъереи лакхереи дешара заведенеш дика йистеяккха торо хулийташ из йолга а.

ДIадахача дешара шера 92 дешархочо йистеяьккхай заочни юкъера школа. Школа йисеяьккхаращца ба, тIехдика дешарца чакх а баьнна хIанз военни академе дешаш бола Советски Армен эскархой В. Стрельцови В. Тихомирови а нохчехи гIалгIаехи бола 13 саг а.

— ЧIоагIа гIад яха яр тха хьехархой коллектив, укх шера тха школа йистейоаккхаш хиннаращца нохчийи гIалгIайи мехкарий хиларах, — дувц нов. Мурынкина. Уж бар дикагIа болча дешархоех оаха лоархIаш хинна Озиеваи, Чахкиеваи, Хаджиеваи. ХIанз педагогически институте дешаш ба уж.

Цу дерригача гIулакхаша хьахьокх къахьегамеи дешареи бувзам чIоагI а беш дIахо заочни дешар дегIадоаладе дезилга. ХIаьта ховш да заочни дешара заведени йистеяьккхачунна вахар дикагIа довзилгеи, кIоаргагIа кхетам болаши дIахо ший кхетам лакхбе къахьега ховши из волгеи.

С.-Г. КОТИЕВ.

Грозиерча торговлен организацеша къахьегамхошта эшачун йоакхо яц

Вай мехка хьалхашка латтача доккхача декхарех цаI лаьрхIад Коммунистически партес а советски правительствос а наха чубаха цIенош хьалделга. Из декхар кхоачашдарна юкъе доккха дакъа лоацаш да бахача наха шоашта чубаха цIенош делга а.

Коммунистически партес а советски правительствос а шейола организаци декхарийла яьй цу гIулакха гIо де.

Берригача вай советски мехка санна Грозне а дукха болхлой а гIулакхера нах а боахк шоашта цIенош деш, цхьабакъда Грозиерча тикашка дуккха а царна балха эшаш йола материалаш яц. Дац цхьаккха а тайна хьастамаш, кораштa детта алтамаш, корий а наIарий а конаш, кизгаш, иштта дуккха кхыдараш а. Ужаш кагий хIамаш да, цхьабакъда кхымелдар хилча а уж ца хилча цIенош хьалделга вIаштIехьа далац.

Уж хIамаш, вай советски мехка хьалъеш йола гIишлонаш а наха чубаха цIенош а дукха хилар бахьан долаш ца тоъаш хIамаш дац. Советски мехка шортта долаш да уж. Грозиерча тикашка уж хIамаш ца хилар Нохч-ГIалгIай торговлен министерствос а цун тикашкеи базашкеи болх беча наха а къахьегамхошта эшача хIаманна йокхо ца яр, цар къахьегамхошца бувцам ца хилар мара кхы цхьаккха а хIама дац.

Къахьегамхошта эшача, цар хеттача хIаман лоархIам а беш, уж кхоачам боацараш чехкка балха юкъера дIадаха деза Нохч-ГIалгIай торговлен министерствос.

Редактора зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Паччахьалкхен 3% чухьара кхаж уха заем 1958 шера 30 сентябре хиннача 11-ча кхажамий дополнительни тиража

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Кхажамаш даьхкар заема цхьайтта разрядах серейи облигацейи укх номерашта:

Серей №№	Облигацей №№	Кхажа сомащара боарам	Серей №№	Облигацей №№	Кхажа сомащара боарам	Серей №№	Облигацей №№	Кхажа сомащара боарам	Серей №№	Облигацей №№	Кхажа сомащара боарам
000091	39*)	10.000	023371	30*)	10.000	050199	1—50	400	075967	1—50	1.000
000412	1—50	400	023944	13*)	10.000	050333	1—50	1.000	076109	1—50	400
000450	27*)	10.000	023964	17*)	10.000	050389	40*)	50.000	076149	22*)	10.000
001367	29*)	10.000	024197	1—50	1.000	050462	26*)	10.000	076310	1—50	1.000
001447	27*)	25.000	024901	07*)	10.000	050575	1—50	5.000	076658	1—50	400
001708	1—50	400	025487	1—50	1.000	050587	1—50	400	077352	1—50	400
001747	26*)	10.000	025785	44*)	10.000	050686	1—50	400	077465	1—50	1.000
002558	42*)	25.000	026424	42*)	10.000	052287	17*)	25.000	078279	48*)	10.000
002717	23*)	10.000	026699	1—50	1.000	052471	1—50	1.000	078624	1—50	400
004466	36*)	10.000	026834	1—50	400	052651	1—50	1.000	078658	22*)	10.000
005024	1—50	1.000	027013	1—50	400	052673	1—50	1.000	078747	26*)	10.000
005314	25*)	100.000	027485	1—50	400	052898	1—50	5.000	079094	1—50	400
005684	1—50	400	027633	1—50	1.000	052984	1—50	1.000	079179	43*)	25.000
006147	20*)	10.000	028294	26*)	10.000	054207	40*)	10.000	079928	28*)	10.000
006449	31*)	10.000	028345	03*)	10.000	054416	03*)	10.000	080289	01*)	25.000
006825	1—50	400	028606	1—50	400	055065	1—50	1.000	080389	1—50	1.000
006859	12*)	10.000	028720	1—50	400	055479	1—50	1.000	080411	18*)	25.000
006917	21*)	10.000	030009	1—50	1.000	056008	07*)	10.000	080846	46*)	10.000
007143	16*)	10.000	030027	22*)	25.000	056749	49*)	25.000	080858	1—50	1.000
007312	1—50	5.000	030456	1—50	400	057435	06*)	25.000	081397	15*)	10.000
007316	1—50	400	030788	1—50	400	057639	05*)	25.000	081648	1—50	400
007630	26*)	10.000	031301	03*)	10.000	057949	1—50	400	081861	1—50	5.000
008066	1—50	5.000	032441	1—50	400	058421	35*)	10.000	081908	06*)	10.000
008121	15*)	25.000	033211	44*)	25.000	058934	1—50	1.000	081928	1—50	400
008439	11*)	10.000	033365	32*)	10.000	059494	1—50	5.000	082140	1—50	1.000
008571	1—50	400	033764	1—50	1.000	060890	1—50	1.000	083028	25*)	10.000
009335	35*)	10.000	033830	1—50	400	061493	09*)	10.000	085138	10*)	10.000
011044	1—50	5.000	034139	1—50	400	062130	1—50	400	085284	16*)	50.000
011217	42*)	25.000	035562	1—50	1.000	064086	1—50	5.000	086693	1—50	1.000
011278	1—50	400	035583	1—50	400	064398	28*)	10.000	086911	1—50	5.000
012144	17*)	25.000	036849	1—50	1.000	064663	1—50	400	087779	1—50	5.000
012308	37*)	10.000	036955	28*)	10.000	065293	16*)	50.000	087805	42*)	10.000
012691	1—50	5.000	038130	31*)	10.000	065473	49*)	10.000	088394	24*)	10.000
013435	1—50	1.000	039180	03*)	10.000	065527	08*)	10.000	089352	1—50	400
013548	1—50	400	039227	42*)	10.000	065657	1—50	1.000	089804	26*)	10.000
013672	1—50	400	039446	1—50	1.000	065747	36*)	10.000	090102	33*)	10.000
014040	1—50	400	039523	1—50	1.000	066463	1—50	400	090387	07*)	10.000
014198	15*)	25.000	039643	15*)	10.000	066480	1—50	1.000	091148	1—50	1.000
014842	43*)	25.000	039969	27*)	10.000	067733	1—50	400	091984	1—50	5.000
015084	1—50	400	040196	1—50	400	067758	1—50	400	092461	1—50	400
015695	42*)	10.000	040451	25*)	10.000	067796	1—50	400	092579	01*)	10.000
016425	29*)	10.000	042064	46*)	25.000	068262	1—50	400	092714	22*)	10.000
017129	1—50	400	042372	11*)	25.000	068984	1—50	1.000	093497	1—50	1.000
017305	16*)	25.000	042992	1—50	400	069956	1—50	400	093552	32*)	10.000
017376	1—50	1.000	044461	1—50	400	070241	19*)	10.000	094160	22*)	10.000
017953	1—50	1.000	044658	1—50	1.000	070653	1—50	1.000	094605	1—50	400
018139	1—50	400	044664	27*)	10.000	070739	1—50	400	094758	28*)	10.000
018360	22*)	10.000	044693	1—50	1.000	071344	1—50	5.000	095239	19*)	10.000
018901	28*)	10.000	045214	11*)	10.000	071448	21*)	10.000	095408	22*)	10.000
020100	1—50	1.000	045501	1—50	1.000	071749	1—50	1.000	096327	38*)	25.000
020513	22*)	25.000	045842	43*)	10.000	072374	1—50	1.000	096740	43*)	25.000
020782	12*)	10.000	045875	18*)	10.000	072471	1—50	400	096899	1—50	1.000
020821	1—50	400	047488	45*)	10.000	072646	1—50	5.000	096939	22*)	50.000
021260	22*)	10.000	047610	24*)	25.000	073386	1—50	1.000	097227	04*)	25.000
022106	11*)	50.000	047733	1—50	5.000	074320	39*	10.000	097722	45*)	10.000
022280	1—50	400	048011	1—50	400	074322	1—50	400	098556	1—50	400
022379	14*)	25.000	048019	1—50	400	074416	27*)	10.000			
023319	1—50	1.000	050008	1—50	5 000	074904	1—50	1.000			

Цу серен вокха юхейисаьча 49 номера 400 сом кхаж бенаб.

11-ча дополнительни тиражаца дена кхажамаш дIател № 11 талон йолча облигацех, № 11 талон йоацача облигацех 11-ча дополнительни тираже дена кхажамаш дIателац. Цу тайпарча облигацех шоай мах дIалу.

Таблицана тIа белгалъяьй ткъо тума болча облигацешта дена кхажамаш.

Укх таблицах сберегательни кассаша дIател кхажа-маш.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-а ГОСТРУДСБЕРКАССАЙИ ГОСКРЕДИТЕИ УПРАВЛЕНИ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Отарова жеро».** Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — Берий сеансаш — **«Максимка».** Долалу 9, 11.

«Наьна дог». Долалу 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 2 — **«Са веза саг».** Долалу 9.30, 11.50, 2.10, 4.30, 6.50, 9.10.

ЗIамига зал № 3 — Берий сеансаш **«ЙиIиги воатагари».** Долалу 9.15, 11.15.

«Отарова жеро». Долалу 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

20-ча Октябра денз йоккхача зале хургда **«Олеко Дундич»,** яха бос бола кинофильм.

№№ 1, 2, 3 йолча кагийча залашка хургда **«Чарли Чаплин»** яхар шин кинокартинахи **«Малыш»** а **«Шийна хьовзам лехар»** а яха кинофильмаш.

«Родина» яхача кинотеатре

«Отарова жеро». Долалу 10.45, 12.30, 2.15, 4, 6, 7.45, 9.30.

Ахкан зале

«ЦIеша биза никъ». Долалу 6.30, 8.30.

Гор. Грозне, Железнодорожная улицагIа, № 1 яхача **Жигарева Елена Николаевнас** Крыме, Мискоре, детдоме вахача **Жигарев Владимир Григорьевичацара** хьакъастарах дола дош суде деннад.

Дош дувцаргда гор. Грозне Орджоникидзевски района халкъа суда 2-ча участке.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23, телефонаш: редактора 2-41-23, редактора зам. 2-07-01, партийни вахара отдела 2-25-72, корректорске 2-30-91.

СФ02620. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Революцен проспект. 30/3. Заказ № 6506.